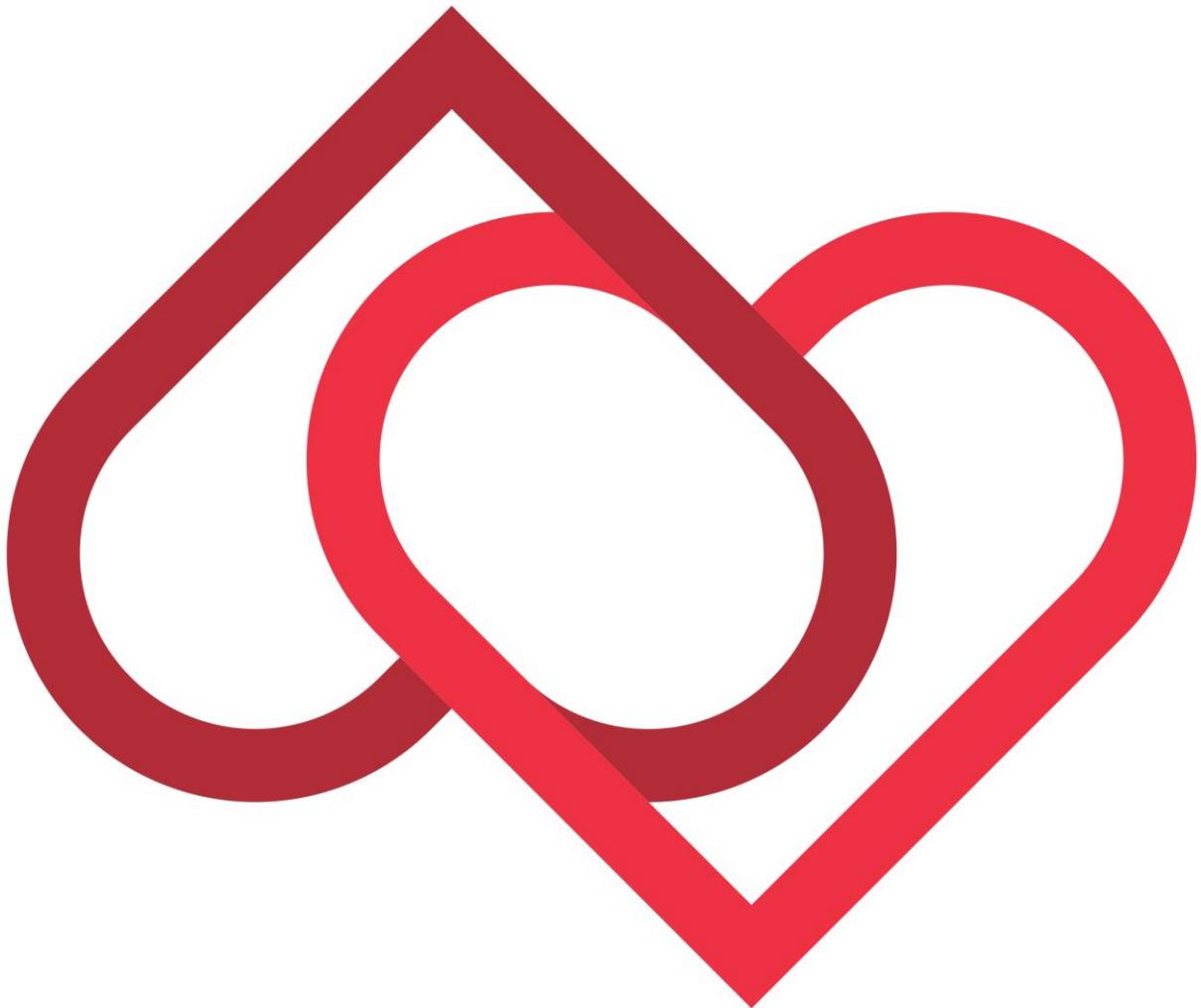

Socialdemokrater
för tro och solidaritet

Propositioner

Riktlinjer "*Ett Sverige för alla*",
Programmet "*En ny politik för
Mellanöstern och Nordafrika*"
och Medlemsavgift

Förbundsårsmöte 2013

**Broderskaps
Förlag AB**

Box 704 03
107 25 Stockholm
Telefon 08-545 553 30
www.broderskap.se

© Socialdemokrater för tro och solidaritet och Broderskaps Förlag AB, 2013

Kopierad upplaga 2013, Socialdemokraternas Hus, Stockholm

Broderskaps Förlag är en del av Socialdemokrater för tro och solidaritet,
troende som glöder för fred, solidaritet och rättvisa.

Innehåll

1. Revidering av riktlinjer för politik och verksamhet	5
Skälen för förbundsstyrelsens förslag:	5
Förbundsstyrelsens förslag	6
Riktlinjer för politik och verksamhet – Ett Sverige för alla	6
Vi glöder för solidaritet, jämlikhet och utveckling	6
Tro och politik	7
Solidaritet	8
Ett Sverige för, av och med alla	9
Alla folks frihet – hela världens fred	12
Rättvis handel	13
Mänsklig värdighet	15
Ett samhälle för alla	15
För sammanhållning – mot hemlöshet	15
Kamp mot alkohol- och drogrelaterade skador	16
Asylpolitik för allas lika värde	16
Ekonomi, bildning och miljö	18
Utbildning som öppnar dörrar	18
Kultur och bildning	19
Det goda arbetet	19
Jorden vi ärvde – Miljö, klimat och energi	20
Ett europeiskt perspektiv	21
Organisation – Ett förbund i ett Sverige för alla	23
Medlemsvärvning	23
Lokal och regional utveckling	24
Studier	25
Förbundets arbetsgrupper	27
Nätverken för ung troende vänster	28
Broderskapsfonden	28
Tidningen Tro & Politik	29
Valrörelser 2013-2014	30
Svenska kyrkan – en fri folkkyrka	30
EU-vallet och de allmänna valen 2014	31

2. En ny politik för Mellanöstern och Nordafrika _____	32
Skälen för förbundsstyrelsens förslag: _____	32
Förbundsstyrelsens förslag _____	33
En ny politik för Mellanöstern och Nordafrika _____	33
3. Medlemsavgift för 2014 _____	73
Skälen för förbundsstyrelsens förslag: _____	73

1. Revidering av riktlinjer för politik och verksamhet

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsårsmötet besluta

- 1) Att fastställa riktlinjer för politik och verksamhet enligt förbundsstyrelsens förslag.

5 Skälen för förbundsstyrelsens förslag:

Vid förbundskongressen 2011 i Uppsala beslutades Riktlinjer för politik och verksamhet. Förbundsårsmötet 2012 gjorde mindre revideringar av riktlinjerna. Skälet till detta var att riktlinjerna fortfarande i hög utsträckning är relevanta och ännu inte fullt genomförda.

- 10 Det senaste årens och inte minst den senaste tidens ökade fokus på främlingsfientlighet och rasism gör att förbundsstyrelsen nu föreslår i grunden förändrade och nya "Riktlinjer för politik och verksamhet".

Förbundsstyrelsen gör bedömningen att förbundets verksamhet nu i stort sett helt ska inriktas mot att driva en politik för att bygga ett Sverige för alla. Ett Sverige där alla får plats, alla behövs och alla har samma rätt och värde.

- 15 Därför föreslår också förbundsstyrelsen att riktlinjerna förändras så att resurser för denna omprioritering kan göras. Bland annat innebär det att de arbetsgrupper som utsetts tidigare föreslås upplösas, för att kunna frigöra resurser till arbetet med "Ett Sverige för alla".
- 20 Vidare innebär förslaget till riktlinjer att förbundet nu tydligt ska rikta fokus utåt. Sedan förbundskongressen 2011, när beslutet om nytt namn och ny identitet togs, har ett omfattande arbete för att forma en ny tydlig profil och identitet för förbundet genomförts. Det arbetet är nu färdigt och har presenterats av förbundsstyrelsen.
- 25 Förslaget till riktlinjer ger förbundsstyrelsen tydliga uppdrag i två dimensioner. Det första är att verksamheten ska inriktas mot frågor som handlar om att bidra till att bygga ett Sverige för framtiden såväl politiskt som organisatoriskt. Det andra är att verksamheten aktivt ska bidra till regeringsskifte och en socialdemokratiskt ledd regering, samt ökat väljarstöd i samtliga de fem val som genomförs under 2013 och 30 2014.

Riktlinjer för politik och verksamhet – Ett Sverige för alla

Vi glöder för solidaritet, jämlikhet och utveckling

5 Vi är en rörelse för människor som vill se sin tro och övertygelse inspirera till aktivt politiskt engagemang för ett jämlikt samhälle och en rättvis värld. Vi bildades för mer än 80 år sedan, i en tid av starka spänningar mellan arbetarrörelse och kyrka, för att kristna arbetare och vänsterintellektuella skulle kunna ta med hela sitt engagemang i det politiska arbetet.

10 I takt med att den svenska religiösa kartan förändrats från en i stort sett helt homogent kristen protestantisk till en mer mångfacetterad har vi också välkomnat andra kristna, muslimer, judar, liksom andra trosuppfattningar i vårt politiska arbete och till ett fullvärdigt deltagande i det socialdemokratiska partiet. Denna öppenhet har berikat vår rörelse och gjort oss till en viktig röst också för att möta de utmaningar som de religiösa minoriteterna brottas med i vårt samhälle, och
15 samtidigt ökat trovärdigheten i vårt internationella engagemang.

Vi är nyfikna och vill ta människor på allvar. Vi är en folkrörelse där nya medlemmar välkomnas med sin frihetslängtan. Socialdemokrater för tro och solidaritet vill se alla medlemmarna växa och bli starkare som människor, både i sin inre identitet och som aktiva samhällsmedborgare.

20 Vi strävar att söka sanning och rätt, även då det kan gå emot tillfälliga opinionsvindar. Vi stimulerar ett fritt och oberoende tankeutbyte, eftersom det ger bäst förutsättningar för nya idéer och nya lösningar.

Varje människa, oavsett vad hon har utsatts för, oavsett vad hon själv har gjort sig skyldig till, har rätt till nåd och förlåtelse, till upprättelse och ett värdigt liv. Vår
25 uppgift är att bidra till att skapa politiska förutsättningar för denna upprättelse.

Samhället ska inte bara förvaltas, utan utvecklas och förändras. Varje tid har sina problem och förutsättningar. För oss är uppdraget större än partiet och större än den dagsaktuella kompromissande politiken.

Vi står upp för de mänskliga rättigheterna, och vill konsekvent försvara dem, inte
30 minst när politiska majoriteter söker begränsningar. Vår ambition är att gå vidare och i varje ny tid identifiera de politiska åtgärder som behövs och ta strid för dem.

Människovärdet är okränkbart och känner inga nationsgränser. Därför är vårt politiska engagemang globalt. Vi vill skapa en värld där samarbete och solidaritet bygger människor starkare och friare.

5 Förbrukningen av jordens naturresurser måste ersättas med ett hushållande av resurserna så att vi kan lämna över en värld till kommande generationer i bättre skick än den vi förvaltar idag. Det är inte genom försämringar av människors livsvillkor den förändringen ska ske, utan genom fortsatt utveckling och genom att befria människors innovationsrikedom.

10 Vi är politiska optimister, inte för att vi bekänner oss till enkla ekonomiska utvecklingsteorier, utan för vi tror på människors kraft att möta också svåra politiska utmaningar i ett ansvarstagande för varandra och för framtiden.

Vår väg är att tillsammans vara aktiva och engagerade i samhällsbygget. Såväl i den lokala politiken som på den globala utvecklingsarenan.

15 Socialdemokrater för tro och solidaritet glöder för fred, frihet och rättvisa. Vi värddar solidariteten och slåss mot orättvisorna, gärna tillsammans med dig. Vi vill bygga en hållbar värld där alla behövs, alla får plats och alla har samma rätt och värde.

Vår ambition är att gå vidare och i varje ny tid identifiera de politiska åtgärder som behövs och ta strid för dem.

20 **Tro och politik**

Suget efter etiska perspektiv på politik är starkt. Även religionens inflytande på politik, konflikter och politiska skeenden är betydande. När detta missbrukas kan religionen bli ett politiskt gift. Politiserad religiös fundamentalism delar upp en komplex värld i vi och dom, onda och goda, och gör tillvaron mer svart-vit. 25 Därigenom legitimerar den ibland till och med våld och maktpolitik. Det blir tydligast när politiska ledare säger sig företräda en syn där gudomlig rätt, i deras egen tolkning, anses stå över demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter. Vi ser skräckexempel från i princip alla religioner i dagens värld.

30 Men vi ser också motsatsen. När religionen lyfter fram grundläggande värdefrågor, som fred, förståelse och rättvisa samt öppnar för förståelse också av andra trosriktningar, blir den ett viktigt och fördjupande komplement till politiken i en komplex värld. Skillnaden mellan en konstruktiv och destruktiv roll för religionen i relation till samhället handlar om två olika sätt att förhålla sig till sanning.

Antingen ser vi sanningen som något exklusivt som vi själva erövrat och ängsligt vill skydda mot alla utmaningar. Det ger den typ av fundamentalism som rör sig inom exempelvis kristen höger och islamistisk absolutism. För dem, och deras motsvarigheter bland fundamentalistiska tolkningar i andra religioner, blir dialog och det annorlunda ett hot.

Eller så ser vi sanningen som något bara Gud äger till fullo och att vår uppgift är att söka. Då blir dialog också med andra religioner och oliktankande en tillgång. Detta nyfikna sanningssökande utmärker vår rörelse. Och det är här skiljelinjen går i frågan om religion och politik. Den går inte mellan människor av olika religioner, inte heller mellan sekulära och religiösa utan skiljelinjen går inom religioner och ideologier, till och med inom oss som individer, mellan det öppna sanningssökandet och det intoleranta sanningsförvaltandet, vare sig det är judiskt, kristet, muslimskt, sekulärt eller något annat.

För oss är detta inte bara teoretiska frågor, utan ett solidaritetsarbete i vardagen. Vi ska gå i främsta ledet i kampen mot diskriminering på religiösa grunder. Vi ska stå upp för att varje människa ska kunna vara fullt accepterad med samma värde och rättigheter som alla andra, med sin tro eller otro, med sina förtjänster eller tillkortakommanden, oavsett kön, ras, sexuell läggning, ålder eller annan diskrimineringsgrund.

Vår identitet handlar idag väldigt lite om den yttre gränsen för vilka som kan vara med eller ska stå utanför. Vår identitet formas av våra ställningstaganden i de avgörande politiska frågorna. Det styrs och får näring, men ska inte behöva låsas, av våra historiska rötter. I ett post-sekulärt samhällsklimat är våra möjligheter till påverkan och inflytande bättre än någonsin.

Vi är en rörelse där alla, oavsett livsåskådning, är välkomna att påverka och delta i samhällsbygget.

Solidaritet

Vi strävar efter en värld utan över- och underordning, utan klasskillnader, religiösa klyftor eller andra orättfärdiga skillnader mellan människor. Vi vill se en värld där alla behövs, alla får plats och ingen diskrimineras. Vi vill ha en värld byggd på solidaritet. Vi ska bära varandras bördor men också dela varandras glädje och framgångar.

Vi utgår från den gyllene regeln, den etiska princip som återfinns i de flesta religioner: ”Allt det ni vill att människorna ska göra er, det ska ni också göra dem”, ”Det som är dig själv förhatligt, ska du inte göra mot din nästa”, ”Ingen är

rätttrogen förrän han älskar sin broder som sig själv”, ”Plåga inte andra med det som pinar dig själv”. Solidariteten är gränslös. Däri ligger såväl vårt starka internationella engagemang för fred och frihet som vår vilja att slåss mot orättvisorna i vårt eget närsamhälle. När vi agerar lokalt, är det också mot globala orättvisor vi slåss. När vi sluter oss samman internationellt, är det även för att de nära problemen kräver samarbete.

Ett Sverige för, av och med alla

Socialdemokratins ideologiska utgångspunkt är att genom stärkta rättigheter som ger makt över sitt eget liv och genom en solidarisk omfördelning av samhällets resurser från dem som har till dem som saknar resurser förändra samhället. Genom att individen får ett hållbart kontrakt med välfärdsstaten bygger vi ett samhälle som ger individen trygghet. Denna trygghet är grunden för ett jämställt samhälle där familjens ekonomiska makt, kön, sexuell läggning, religion, ålder eller etnisk bakgrund inte begränsar individens möjlighet att delta i samhället på sina egna villkor. På detta sätt har välfärden lagt grunden för Sveriges frihetliga och post-materialistiska värderingar.

Sveriges befolkning har invandrat till vårt land under många tusen år. Svensk kultur lever och utvecklas hela tiden och skapas av oss som i varje stund bor här. Det finns ingen svensk kultur som växer i vårt land på det sätt som svamp växer ur marken i skogen. Under de senaste 30 åren ser vi hur bland annat en stor grupp människor flyttat till Sverige från oroshärdar i bl.a. Libanon, Bosnien, Irak, Syrien, Afghanistan. Denna invandring, liksom all tidigare invandring och även alla intryck som når oss via kontakter med omvärlden (till exempel media och internet) innebär att Sverige ständigt förändras. Vi lever i ett nytt Sverige. Det är bra att människor från andra länder flyttar till Sverige, men vi vet samtidigt att det ställer krav både på dem som flyttar hit och på dem som redan bor i Sverige. Invandringen innebär att Sverige blir mer heterogent, både vad gäller språk, kultur och värderingar.

Många av oss som i dag lever i Sverige har olika religiös tro och vi beskriver den olika, men för många av oss är den ett existentiellt rum och en kanal till en verklighet som vi kallar Gud. För många av oss är alla människor skapade av samma Gud och varje individ har därför samma unika och oändliga värde. Vi strävar att formulera en solidarisk politik som ger alla människor samma möjligheter. All kärlek är bra kärlek. Världen har inte brist på kärlek. Men när detta är sagt vet vi att alla troende i samfunden inte delar vår syn på kärlek.

Värderingar förändras mycket långsamt. I varje människas liv etableras värderingar tidigt i livet och beror av de livsvillkor man då levde under. Förändringar i värderingar tar en eller flera generationer, och den viktigaste orsak som styr värderingar är förändringar i människors grundläggande fysiska livsvillkor. Trygghet och fungerande välfärd, inklusive vård skola och omsorg för alla, medverkar till jämlikhet mellan könen och mer frihetliga värderingar, medan osäkra livsvillkor, krig och ekonomisk utsatthet medverkar till materialistiska värderingar, patriarkala strukturer och mer traditionella och vidskepliga värderingar som begränsar individens frihet.

Sverige har ett av världens bästa välfärdssystem. Detta har medverkat till att i synnerhet yngre generationer i Sverige har världens mest sekulära och mest individualistiska värderingar. I globala värderingsundersökningar framstår Sveriges värderingar (i medeltal) som unika, rent av avvikande. Samtidigt har religionens roll snarast förstärkts de senare åren. Invandringen förändrar Sverige oåterkalleligt och för andra värderingsmönster till oss. Nästan var femte person i Sverige betraktar sig som troende. Ett sekulärt samhälle och sekulära värderingar står inte i motsats till religion, utan är en förutsättning för en likabehandling av alla från samhälle och stat.

Dessa existerande skillnader i värderingar används av en del opinionsbildare i Sverige till att polarisera det politiska landskapet och skapa skillnader mellan invandrare och svenskar. Det är djupt olyckligt.

När det gäller utvecklingen av mänskliga rättigheter, som utgår från FN allmänna förklaring och ständigt kodifieras i lagstiftning och internationella konventioner, finns det ingen reell orsak att vara ängslig för att dessa frågor skulle föras annat än framåt i ett fungerande demokratiskt samtal. Det är i isolering som reaktionära synpunkter kan gro, oavsett etnisk och kulturell bakgrund

Brinnande förorter och brist på bostäder är tecken på sociala skillnader i Sverige och arbete för stärkta rättigheter för de utsatta liksom en utjämning mellan rik och fattig är vår rörelses politiska kärna. Vår tid har att finna vår tids lösningar. I detta val vill STS vara en tydlig röst för ett solidariskt Sverige. Vi är också övertygade om att i ett Sverige för alla förs en progressiv utrikes- och säkerhetspolitik, byggd på solidaritet och med folkrätten som grund.

I detta Sverige är det extra nödvändigt att vi alla reflekterar över vad det innebär att tillåta olikheter och vad det innebär att respektera andra. Även om värderingar inte kan förhandlas fram, är det idag angeläget att sätta ord på våra centrala värderingar och beskriva vad detta innebär. Antisemitismen, islamofobi, ojämlikhet mellan män

och kvinnor och förakt för hbtq-personer är värderingar som inte är utrotade i Sverige och de finns i religiösa samfund, i samhället i övrigt och även i vårt eget parti. Bearbetningen av Förintelsen, kvinnorörelsens uthålliga kamp, hbtq-rörelsens engagemang med mera har visat oss att Sverige bär på djupt intoleranta drag. Vårt förbund åtar sig en särskild uppgift att tydliggöra och motarbeta dessa värderingar bland troende och andra socialdemokrater, en nödvändig del i lösningen är att visa på vad solidaritet betyder i Sverige idag.

Förbundsstyrelsen ska

- Kraftfullt prioritera arbetet för ett öppet och nyfiket Sverige för alla,
- 10 • Utveckla och driva en politisk linje som med dialogen som utgångspunkt stödjer de mänskliga rättigheterna som utgångspunkt för värderingsbasen,
- utveckla former för vår verksamhet som tillförsäkrar alla – oavsett religiös tro – möjligheter till deltagande, makt och plats, så att fler känner sig välkomna, sedda och får utlopp för sitt socialdemokratiska engagemang för
- 15 ett rättvist samhälle och en rättvis värld,
- utveckla former för möten över religiösa och kulturella gränser och söka nya sätt att arbeta politiskt tillsammans,
- utveckla former för ökad opinionsbildning kring betydelsen av det positiva samspelet mellan tro och politik,
- 20 • vara en kraftfull röst för det öppna sanningssökandet,

Distrikten och grupperna bör

- stimulera politisk verksamhetsutveckling i distriktet så att fler blir intresserade av att engagera sig politiskt och påverka hur respektive kommun och hela Sverige utvecklas till ett Sverige för alla. Vi vill att många skall välja att engagera sig inom vår rörelse, särskilt stimulera politisk verksamhet som välkomnar nya grupper och underlättar engagemanget i rörelsen oavsett religiös hemvist.
- 25

Alla folks frihet – hela världens fred

Vi vill i vår globaliserade värld förverkliga arbetarrörelsens värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Vi söker vägar att göra detta på bästa sätt. Globaliseringen av ekonomier och marknader och den ökade rörligheten av människor, varor och tjänster suddar alltmer ut gränsen mellan inrikespolitik och utrikespolitik. Dagens politiska utmaningar känner inga nationsgränser.

Globaliseringen påverkar Sverige. Vi ser hur islamiska politiska partier vinner val i flera länder. Det finns en risk att muslimer i Sverige uppfattar den svenska debatten om mångkultur som ett skäl att starta muslimska partier även i Sverige.

10 Nationalstaterna i Europa har byggts genom att, som Ronny Ambjörnsson påpekar, staterna ”bara tolererade en form av religiös inriktning”. Idag har vi en annan mer heterogen bild av nationen, men kan det finnas rester kvar i Sverige av åsikter som ”bara tolererar en form av religiös inriktning”? Idén om nationalstatens relation till religion bör utvecklas för att anpassas till vår tid. Nationalstaterna är skyldiga att skydda sina medborgare från brott mot mänskliga rättigheter. Baseras en nations inrikes- och utrikespolitik på frihet, jämlikhet och solidaritet ställer den alltid människan i centrum. Men en ny demografisk realitet i Sverige väcker nya frågor. Vi vill vara en kraft i samtiden som minskar risken för polarisering mellan muslimer och kristna, eller mellan troende och sekulära. Vår rörelse ser religion – till exempel judendom, kristendom och islam - som en konstruktiv kraft i samhället och genom en stark välfärd ges varje människa en grundtrygghet som borgar för att gamla och nya svenskar trivs tillsammans. Men Socialdemokrater för tro och solidaritet vet samtidigt att utan en fungerande välfärds- och arbetsmarknadspolitik i Sverige finns det risk för att nyanlända upplever sig marginaliserade och att en polarisering därmed kan skapas.

Det svenska enprocentmålet för bistånd måste ligga fast och odelat användas till fattigdomsbekämpning. Dessutom bör svensk utrikespolitik tillämpa FN:s barnkonvention.

30 Folkrätten är det viktigaste verktyget för att garantera global säkerhet och stärka skyddet av de mänskliga rättigheterna. En stark folkrätt minskar risken för militär våldsanvändning och är ett stöd för utsatta människor i händelse av krig eller konflikt. Alla människor är födda fria och denna frihet värnas bäst av en stark folkrätt.

35 FN-stadgan är en grundbult inom folkrätten och beslut i FN:s säkerhetsråd är den enda legala grunden för fredsframtvängande insatser. Det är viktigt att FN:s

legitimitet inte undergrävs, utan att FN-systemet utvecklas på ett sådant sätt att dess auktoritet stärks och en vetofri kultur utvecklas i säkerhetsrådet.

Dödsstraffet är ett brott mot de mänskliga rättigheterna och måste bekämpas, oavsett om det tillämpas i USA, i Kina eller i Iran.

- 5 Sveriges militära alliansfrihet har en stark folklig förankring och möjliggör för Sverige att spela en självständig roll inom till exempel nedrustningspolitiken och i olika solidaritetsfrågor. Vi vill se en aktivare svensk närvaro för medling, konfliktförebyggande och humanitära insatser. EU-medlemskapet kompletterar, men kan aldrig ersätta, en solidaritetsbaserad svensk utrikespolitik.
- 10 Det är viktigt att den blocköverskridande uppgörelsen om Afghanistan fullföljs på ett sätt som innebär att svensk militär trupp verkligen har lämnat landet senast 2014. FN måste spela en mer framträdande roll under den korta tid som det internationella samfundet har en fortsatt militär närvaro i landet.

- 15 I och med partikongressen 2013 har Socialdemokraterna fattat beslut om att ett demokratikriterium ska införas i den svenska vapenexportpolitiken, och gällande regelverk bör tillämpas betydligt mera strikt än vad som nu är fallet. Detta innebär att vapenexport till diktaturer inte är acceptabel. Vårt långsiktiga mål är att svensk vapenexport upphör. Sverige bör driva på för internationell nedrustning, inte minst med avseende på kärnvapen, och fredliga kärnsprängningar bör begränsas och inriktas på att helt upphöra.
- 20

- Sveriges Riksdag beslutade 2010 att Sverige ska verka för ett politiskt erkännande av folkmordet mot Armenier och andra kristna 1915. Det skedde efter det att vår rörelse framgångsrikt drivit frågan på den socialdemokratiska partikongressen. Nu är det angeläget att det svenska arbetet inriktas på att föra frågan vidare, så att ett historiskt faktum kan erkännas av Turkiet och världssamfundet. Dagens turkar är inte ansvariga för övergrepp som begick för snart 100 år sedan i det osmanska rikets sönderfall, men en förnekelse försvårar en nödvändig försoningsprocess och en god utveckling vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter idag.
- 25

Rättvis handel

- 30 En stark utveckling för rättvis handel, rättvisa villkor för upphandlingar och uppföljningsbara etiska regler är en viktig förutsättning för att inte människor och miljö ska förstöras.

Människors arbetsvillkor, utbildningsmöjligheter och deras förutsättningar till ett socialt och kulturellt rikt liv bildar grunden till ett gott liv. Internationella

handelsavtal måste utvecklas och få en tydlig inriktning där människorna ställs före marknaden.

- 5 Global rovdrift på miljön hänger ofta ihop med osunda och osäkra förhållanden för anställda och invånare. Internationella samarbetsorgan måste ställa krav på företag att ta ett starkare miljöansvar och att ta ansvar för dem som utsätts för hälsorisker i miljöfarliga verksamheter i världen. Sociala villkor måste bli en grundläggande komponent i såväl internationella som nationella handels- och upphandlingsregler. EU:s jordbruks- och handelspolitik måste förändras drastiskt för att ge rimliga villkor för de mest utsatta.
- 10 Vi har också som enskilda människor och konsumenter en moralisk skyldighet att ta ansvar genom vårt eget handlande. Konsumentmakten är vår egen marknadskraft för att påverka globala storföretag. Konsumentpolitiken bör värnas i landets kommuner. Vi vill ta ansvar för effekterna av det samhälle vi lever i och lämnar inte över det ansvaret till världens fattiga eller till framtida generationer.
- 15 Vi är medlemmar i föreningen för Fairtrade (tidigare Rättvisemärkt). Genom föreningen finns goda möjligheter för grupper och distrikt att genomföra aktiviteter och arrangemang för att stödja rättvis handel.
- Vi som politiskt aktiva i kommuner och landsting har ett viktigt uppdrag i att ställa krav på etiska riktlinjer i upphandlingssystemet vid offentlig upphandling.
- 20 Möjligheterna att ställa krav är ofta betydligt större än vad man tror.

Mänsklig värdighet

Människovärdet är okränkbart, vi har också samma värde, lika rättigheter och skyldigheter. Vi sluter oss till – utifrån vår religiösa tro – att vi tillsammans har ett ansvar för varandra. Särskilt när vi är som svagast eller om vi hamnar i utsatta lägen
5 behöver vi människor varandra. Oavsett vad varje människa gått igenom, oavsett vad hon själv gjort sig skyldig till, har hon rätt till ständigt nya chanser och till ett värdigt liv. Vår uppgift är att ta ansvar för att skapa politiska och samhälleliga förutsättningar för denna upprättelse.

Ett samhälle för alla

10 Socialdemokratins idé bygger på visionen om människans frihet. Fria och jämlika människor i ett demokratiskt samhälle är den demokratiska socialismens mål. Det är därför en utgångspunkt att alla är lika inför lagen och har rätt till skydd mot diskriminering av något slag.

Mänskliga rättigheter, som de definieras av världssamfundet, är alltså en nödvändig
15 förutsättning för den demokratiska socialismen. Men en rättighetspolitik kan aldrig användas för att undertrycka behovet av solidaritet och jämlikhet för att skapa ett fritt samhälle med fria människor.

Varje utgångspunkt för de mänskliga rättigheterna måste alltid ställas mot andras rättigheter. Därför får aldrig varken samhället eller enskilda använda de mänskliga
20 rättigheterna som försvar för att förtrycka någons rätt att vara sig själv. Alla har rätt till sina mänskliga rättigheter men ingen får använda dem på ett sätt som kränker en annan människas rättigheter.

Ett samhälle byggs av individer med olika etniska, religiösa och kulturella utgångspunkter, och består samtidigt av sociala och ekonomiska strukturer. Såväl
25 etnicitet, religion och kultur som ekonomi och sociala förhållanden har använts och används för att förtrycka och underordna människor. Perspektiven kan användas såväl för att minska som för att öka och befästa orättvisor.

Den demokratiska socialismens mål är varje människas frigörelse.

För sammanhållning – mot hemlöshet

30 Vi behöver formulera en politik för social och ekonomisk rättvisa och ansträngningarna måste öka för att värna sammanhållningen i samhället. Det handlar både om att minska klassklyftorna och att bekämpa den utfrysning, diskriminering och i slutändan även våld som riktas mot människor på grund av kön, livsstil, trostradition, samliv och många andra orsaker. I detta är mäns våld
35 mot kvinnor ett särskilt allvarligt problem för individer och för samhället i stort.

På kort sikt drabbar avsaknaden av ett hållbart samhälle de individer som är socioekonomiskt resurssvaga – oavsett hud- och hårfärg, oavsett om de är födda i eller utanför Sverige, oavsett om de är kvinnor eller män. På längre sikt kommer det att drabba många fler, även de etablerade och välbärgade. Alla förlorar – bland annat ekonomiskt – på att vissa slås ut, alla är förlorare i ett samhälle som präglas av klyftor och segregation.

Vi måste uppnå nolltolerans när det gäller hemlöshet. Arbetet mot hemlöshet handlar om två olika perspektiv, dels att se till att de som idag är hemlösa kan få ett människovärdigt boende, dels att förhindra att fler hamnar i hemlöshet; det förebyggande arbetet kan inte nog betonas till exempel i form av boendestöd och stöd vid risk för vräkning.

I takt med samhällsutvecklingen ser vi också ett alltmer föränderligt arbetsliv. Vi anser att samhället måste möta de behov som föräldrar har för att få vardagen att gå ihop med arbete och barn. Frågan om barnomsorg på obekväma arbetstid såväl kvällar, nätter och helger är för oss socialdemokrater för tro och solidaritet en viktig samhällsfråga.

Kamp mot alkohol- och drogrelaterade skador

Alkohol- och narkotikamissbruk kostar mycket pengar och mänskligt lidande. Inriktningen på det alkohol- och narkotikapolitiska arbetet bör omfatta en tydlig narkotikalagstiftning och en restriktiv alkoholpolitik. Vi vill se tydliga förebyggande insatser som inkluderar behandling, brottsbekämpning och forskning.

Vi ser med ökande oro på utvecklingen, där näringspolitiska överväganden allt mer konsekvent ställs före sociala perspektiv när utskänkingsregler beslutas. Gränshandeln med alkohol visar tydligt på behovet av en restriktivare alkoholpolitik för hela Europa.

Oroande är också förslagen om att tillåta så kallad ”gårdsförsäljning” av alkohol. Det svenska detaljhandelsmonopolet via Systembolaget har visat sig vara en utmärkt metod för att minska tillgången till alkohol och få en fungerande reglering av försäljningen.

Asylpolitik för allas lika värde

Vi hävdar en solidarisk och humanistiskt inriktad asylpolitik som syftar till att den asylsökande ska kunna tillförsäkras ett värdigt liv. Svenskt bistånd får inte användas för att finansiera mottagande av flyktingar i Sverige. Vi anser att Sverige behöver arbeta för att EU ska ha en gemensam kvot för flyktingar.

Svensk utlänningslagstiftning gör idag en tolkning av intern väpnad konflikt som inte överensstämmer med folkrätten. Socialdemokrater för tro och solidaritet menar att bedömningen om vad som är väpnad konflikt måste avgöras av instans som har kompetens för en sådan bedömning.

- 5 Idag finns också stora brister i till exempel hur barns rättigheter tas tillvara i asylutredningarna. Vi anser att barn också måste ha rätt att slippa traumatiska och svåra förhörssituationer.

Ekonomi, bildning och miljö

Full sysselsättning – allas rätt och skyldighet att efter förmåga delta i det gemensamma samhällsbygget – har alltid varit och kommer alltid att vara arbetarrörelsens viktigaste mål. Ett tryggt och givande arbete skapar personlig frihet, utveckling och gemenskap. Att ha ett eget jobb innebär möjlighet till försörjning och ger samtidigt möjlighet till att få göra nytta, att få bidra och att vara behövd. Full sysselsättning är därför det viktigaste målet för att bygga det goda samhället som innebär en rättvis och jämlik välfärd åt alla.

Målet om full sysselsättning förutsätter utbildning och livslångt lärande i toppklass. Vi vill understryka en viktig dimension genom att särskilt fokusera på bildningsperspektivet, en historiskt viktig hållning i arbetarrörelsen som förpliktar. Vi vill också lyfta kulturens roll för att utveckla det goda samhället. Kulturen ska beröra, utveckla och vidga tanken, men också provocera och utmana. Kulturperspektivet är därför på ett naturligt sätt relaterat till frågor om utbildning och arbete. Kulturens roll är viktig i den pågående samhällsomvandlingen.

Vi måste visa respekt för skapelsen. Vår uppgift är att lämna över en jord med rent vatten och ren luft för kommande generationer. Mat med mindre gifter och produktionssystem där råvaror används i bättre samklang med jordens villkor är en nödvändig utveckling för en hållbar framtid. Våra gemensamma resurser är ändliga, miljöförstöringen och den globala uppvärmningen är i första hand den industrialiserade världens ansvar att lösa. Miljön, både i Sverige och globalt, är allvarligt hotad av de skadliga aktiviteter människan valt att genomföra. Sveriges investeringar på området och vår globala utvecklingspolitik är viktigare än någonsin. Det är viktigt att förskola och skola ger kunskap om det ekologiska systemet och betydelsen av ett aktivt miljöarbete för att nå en förståelse om vårt gemensamma ansvar för skapelsen. Sverige kan och bör vara med att leda miljöarbete i världen och Europa.

Utbildning som öppnar dörrar

Vi strävar efter varje människas frihet att ta makten över sitt eget liv. Bildning, kultur och livslångt lärande gör människor starka att möta samhällsförändringar. Det ger människor nödvändiga redskap för att förstå sig själva och sitt samhälle. Vi är övertygade om att god utbildning och en god utbildningspolitik är en nödvändig komponent för det jämlika samhället, i synnerhet i globaliseringens kunskapssamhälle.

En skola för alla ger mest till dem som har tuffast förutsättningar, och ger alla möjlighet att utvecklas maximalt efter sin förmåga. Lärande i globaliseringens tid måste ha en annan läroplan än under industrialiseringen. Skolan bör inte styra eller

omforma den mångfald vi har i Sverige utan ska istället ge redskap till alla sina invånare att delta i samhället. Vi vill ha en skola som verkar för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.

5 Inom all utbildning ska verksamheten arbeta för att minska klyftorna i samhället som beror på klass, kön och etnicitet. Förskolan lägger grunden för det livslånga lärandet och social utveckling. Ett livslångt lärande öppnar dörrar och möjligheter och ger chanser att komma tillbaka och pröva nya vägar.

Kultur och bildning

10 Vi vill arbeta för en modern och framåtsyftande politik inom kultur och bildning, vilket inte kan separeras från utbildningspolitiken utan de hänger naturligt samman.

Vikten av en god och stark folkbildning ska särskilt uppmärksammas. Följande citat från den tidigare socialdemokratiska regeringens folkbildningsproposition ”Lära, växa, förändra” beskriver på ett träffande sätt folkbildningens viktiga roll. Regeringens utgångspunkter var:

15 *”Demokrati, livslångt lärande och personlig utveckling. Folkbildningen är en omistlig del av det svenska samhället och har växt fram ur människors och grupper egna behov av bildning. Folkbildningens historia är en historia om kunskapens makt och vittnar om att folkbildningen kan bidra till att minska kunskapsklyftorna.”*

20

Kulturen i Sverige förändras hela tiden. Människor och influenser från andra länder utvecklar vår kultur. Ett kreativt kulturliv kan stimuleras genom ett levande samtal mellan konstnärer, politiker, religiösa ledare och nya svenskar. Folkbildning kan vara en motor i det kreativa kulturlivet, men det kräver en del nya grepp och

25 perspektiv.

Det goda arbetet

Socialdemokratisk politik handlar om att skapa frihet för människor att forma sina egna liv, uppmuntra utveckling och se möjligheter. För att förverkliga denna höga ambition krävs att vi håller fast vid vårt mål om arbete åt alla – full sysselsättning.

30 En stark arbetslinje är livsnerven i den socialdemokratiska välfärdsmodell som skapar hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Arbetslinjen bidrar också till ökad jämlikhet, motverkar fattigdom och ger människor möjlighet att utvecklas. Vårt förbunds arbets- och näringspolitik utgår från följande för en starkare arbetslinje:

1. en politik för att de nya jobben ska skapas– idéer för entreprenörskap, innovationskraft och kreativitet
- 35

2. ett inkluderande arbetsliv – idéer för kreativitet, inflytande och utveckling på våra arbetsplatser
3. utveckling och förändring på arbetsmarknaden – idéer för utveckling av kunnsande och kompetens för dem av oss som jobbar och för dem av oss som förlorar jobbet
4. trygghet för förändring – idéer för att utveckla en väl fungerande inkomsttrygghet som uppmuntrar utveckling för enskilda personer och för Sverige som land

Jorden vi ärvde – Miljö, klimat och energi

10 Om det gröna folkhemmet ska kunna byggas krävs det en omställning av vår livsstil och en omställning av transportsystem med allt ifrån flera tågvägar till bättre post-distribution. Sverige ska vara ett land med ren luft, rent vatten och friska marker och med ett levande jordbruk. Stormar, översvämningar, torka och smältande isar – klimathotet skrämmer. Den pågående globala uppvärmningen kan bara förhindras om användningen av fossila bränslen minskar. Europa, Sverige och vi Socialdemokrater för tro och solidaritet måste dra vårt strå till stacken.

Den miljöpolitik som socialdemokratin lade grunden till och som vår rörelse varit starkt pådrivande av, har gett Sverige en ledande position i världen. För att behålla den och samtidigt kunna ta ansvar för landet krävs en grundlig genomarbetning och radikaliserings av den del som gäller klimatfrågorna.

Mänskligheten står inför sin kanske största utmaning någonsin – att förhindra en klimatkatastrof. Inom en mycket snar framtid måste utsläppen av växthusgaser minska radikalt, samtidigt som samhällen världen över måste anpassas till det redan förändrade klimatet.

25 Kraven på kraftigt minskade utsläpp av koldioxid ska vara en utgångspunkt för all samhällsplanering och ska utan dröjsmål börja omsättas i praktisk politik. Vi vill också driva att det utvecklas ett index för att följa vilka länder som betalat till det så kallade klimatkontot. Effekterna av ett förändrat klimat kommer att hårdast drabba dem som har minst ansvar för dess uppkomst. Dessa insikter utmanar vår livsstil och måste präglade världens rika länders politik. Sveriges investeringar på området och vår globala utvecklingspolitik är viktigare än någonsin.

Sveriges beroende av olja ska brytas till 2020. Ett brett investeringsprogram som syftar till att bryta oljeberoendet, höja energieffektiviteten och öka produktionen av förnybar energi bör införas.

35 Vi vill att Sverige ska gå i täten för en ekologiskt hållbar ekonomi, precis som vi gjorde för femtio år sedan med ett socialt hållbart samhälle. Det är dags för nästa

språng av kunskap och vi anser att vårt sätt att använda energi inte är hållbart. Kol, olja och naturgas är fortfarande bland de allra mest använda energikällorna världen över. Trots att Sverige har låga utsläpp av koldioxid i produktion av el och värme finns det fortfarande en hel del kvar att göra.

- 5 Vi måste lära oss att bruka utan att förbruka. Säker tillgång till energi - el, värme, bränslen och drivmedel - till rimliga priser är en viktig förutsättning för näringslivets konkurrenskraft och hushållens ekonomi. Med ett energisystem som grundas på rena, förnybara energikällor och en effektiv energianvändning kan framtida elförsörjning tryggas.
- 10 Förbundet ska vara pådrivande i arbetet för utbyggnaden av både vindkraft och andra förnyelsebara energislag. Vi ska även uppmuntra multilaterala och transregionala samarbetsprojekt till exempel utnyttjande av solenergi i Nordafrikanska ökenområden.

- Kärnkraften måste avvecklas på sikt på grund av de risker som idag finns vad gäller
- 15 kärnkraftsdrift; konsekvenser för människor och miljö vid uranbrytning och avfallet vi nu lämnar till kommande generationer att hantera i tusentals år.

Ett europeiskt perspektiv

- EU måste ta ansvar för att bygga ett starkt och rättvist Europa, ett Europa för alla. Ett Europa som tar socialt ansvar. Efter 15 år som medlemmar ser alltför många
- 20 fortfarande på EU med tvekan, som ett hot mot våra unika svenska lösningar. Men det är inte EU som är problemet, utan samhällsutvecklingen - och den kräver nya övernationella politiska lösningar. Därför borde vi stolt stå upp för våra idéer och forma dem gemensamt med människor i Frankrike, Polen och Rumänien, och i de länder vi vill se som medlemmar, inte minst Turkiet. Utgångspunkten ska vara att vi
- 25 tillsammans formar ett Europa för alla.

- Ett Europa för alla stärker sammanhållningen och för en ekonomisk politik som stärker solidariteten. Det ekonomisk-politiska samarbetet måste fördjupas för att sätta gränser för marknadskrafter och spekulation och gemensamt investera i utbildning, forskning och infrastruktur för att utveckla en ny europeisk
- 30 konkurrenskraft byggd på kompetens, inte låga löner och otrygghet.

- Ett Europa för alla för en rättvis arbetsmarknadspolitik för alla löntagare oavsett var de bor eller verkar i EU. Vi vill också se en progressiv politik där alla människor ses som resurser och där den europeiska arbetsmarknaden utvecklas till att bli mer kunskapsintensiv. EU:s politik ska användas för att ge oss ett rättvisare Europa,
- 35 och för att nå dit krävs till exempel gemensamma miniregler i hela EU för att

arbetstagare inte ska utnyttjas, stora satsningar på utbildning och forskning, möjligheter till kompetensutveckling också som vuxen, stärkt arbete för bildningen och det livslånga lärandet.

5 Ett Europa för alla står upp för en generös flyktingpolitik, där människovärdet och humaniteten sätts i främsta rummet. Ett åldrande Europa behöver ta till vara migrationens positiva potential, istället för att gå mot en restriktivare asylpolitik. En ung befolkning från t ex Afrika bör få möjlighet att göra nya erfarenheter i Europa för att sedan kunna välja om de vill stanna eller återvända och utveckla sina hemländer. En öppnare hållning till andra kulturer – framför allt muslimer –
10 rymmer också nycklar till en fungerande integrationspolitik.

Ett Europa för alla utvecklar ett omfattande investeringsprogram mot fattigdom och arbetslöshet i Europa, liknande den Marshallhjälp som stödde västra Europa efter kriget. En satsning som kan finansieras med finans-, energi- och miljöskatter. Likaså förstärks en alkoholpolitik byggd på solidaritet och sociala hänsyn. Det är
15 angeläget att fånga upp den växande insikten i andra länder om alkoholens hot mot hälsa och social stabilitet och erbjuder våra erfarenheter som grund för en europeisk politik. Då kan vi åstadkomma gemensamma minimiskatter och införselkvoter.

Ett Europa för alla vidareutvecklar en stark konsumentpolitik, som ger
20 konsumenterna stöd och trygghet när marknadskrafterna annars blir för starka.

Ett Europa för alla stärker miljöpolitiken och skyddar såväl dagens människor mot giftiga kemikalier som framtida generationers rätt och möjlighet att leva i en ren miljö där naturresurserna inte förbrukats och förstörts, inte minst i Barentsområdet. Stora resurser i EU:s jordbruksstöd bör omfördelas till
25 klimatomställning, istället för den ensidiga inriktningen på nedskärningar.

Ett Europa för alla utvecklar en progressiv utrikespolitik till stöd för folkrätten och de mänskliga rättigheterna, utan att medlemsstaternas möjligheter att delta i den utrikespolitiska agendasättningen och debatten motverkas. EU:s politik gentemot Mellanöstern måste stärkas. EU är en formellt likvärdig aktör med USA, Ryssland
30 och FN i den så kallade kvartetten, den största biståndsgivaren till Palestina och Israels viktigaste handelspartner. Den positionen måste användas mer offensivt.

Organisation – Ett förbund i ett Sverige för alla

Socialdemokrater för tro och solidaritet har alltid strävat efter att vara en relevant rörelse i framkanten av den idémässiga debatten och med organisationsformer som attraherar och ger möjligheter för förbundets målgrupper att utifrån sina förutsättningar vara aktiva i samhällsdebatten och samhällsbygget.

5 Beslutet om nytt namn och identitet är ett tydligt steg i vår strävan att fortsätta vara relevanta och fungera som en konstruktiv pådrivare av socialdemokratins förnyelse. Vi ska enligt våra stadgar ”utifrån maktlösas och nedtystades perspektiv skapa en praktisk politik som samlar folkflertalet för människans befrielse och delaktighet”.
10 Den utgångspunkten ska nu genomsyra all organisationsutveckling inom förbundet.

Medlemsvärvning

Grunden för en stark organisation är dess medlemmar. Därför är en fortsatt satsning på medlemsvärvning den viktigaste uppgiften för alla delar av vår organisation. Medlemsantalet har slutat falla, och förutsättningarna för ett framgångsrikt värvningsarbete allt större. Inte minst bör förbundets namnbyte ge
15 möjlighet att värva bland nya grupper med större trovärdighet och tydlighet.

En radikal socialdemokratisk organisation på religiös grund har flera olika målgrupper, när syftet är att stärka organisationen och vässa politiken. Vägarna till oss kan enkelt uttryckt sägas komma från två olika håll; det politiska och det
20 religiösa. Våra huvudmålgrupper är:

- Progressiva troende – kristna, judar och muslimer, samt progressiva från andra traditioner,
- Aktiva socialdemokrater med internationellt och socialt engagemang,
- Svenska kyrkans socialdemokratiska politiker,
- Progressiva privatreligiösa, en växande grupp i samhället som är andligt sökande men inte medlemmar i något samfund

Förbundsstyrelsen ska

- tillhandahålla material för medlemsvärvning i form av broschyrer, knappar och annat material att användas av grupper och distrikt,
- via förbundets webbplats och genom ett aktivt arbete i sociala medier på internet (Facebook och liknande) synliggöra förbundet för presumtiva medlemmar,
- fullfölja arbetet med att genomföra samlingar för nya medlemmar,

- genomföra nationella kampanjer till stöd för det lokala och regionala medlemsvärvningsarbetet.

Distrikten bör

- 5 • bestämna ett mål för hur många nya medlemmar som ska värvas för varje år och formulera en enkel strategi för att nå målet.,
- genomföra medlemsvärvningsinsatser minst en gång per år,

Grupperna bör

- 10 • bestämna ett mål för hur många nya medlemmar som ska värvas för varje år och formulera en enkel strategi för att nå målet.,
- ha minst en utåtriktad aktivitet i form av flygbladsutdelning, insamling till Broderskapsfonden, torgmöte eller liknande per år,
- gentemot arbetarrörelsen genomföra en medlemsvärvningsaktivitet minst en gång per år.

Lokal och regional utveckling

15 En grundläggande utgångspunkt för en levande folkrörelse är att den finns organiserad lokalt och nära människorna. Därför ska arbetet med att nybilda grupper i kommuner där vi för närvarande inte finns organiserade prioriteras. Genom lokal organisering ges fler möjligheter att ta aktiv del i förbundets verksamhet.

20 Inte minst ska nyorganisationsarbetet inriktas mot att ge "Ett Sverige för alla" plats och stämma i vår organisation. Inom förbundet kan grupper med olika inriktning, såväl sakpolitiskt som religiöst, bildas. Det finns exempel på grupper som inriktar sig på religionsdialog, andra som inriktar sig på att stärka en religiös grupps partiidentitet, ytterligare andra som fokuserar på en sakpolitisk fråga. Alla former ska stimuleras, och varje grupp måste byggas och organiseras utifrån de lokala förutsättningarna.

Att organisera sig lokalt får inte innebära att de formella kraven kväver engagemang och verksamhetslust. Men det är heller inte nödvändigt, om kraven på verksamheten ställs på rätt sätt.

30 En lokal och decentraliserad organisation behöver också regionala och nationella strukturer till stöd för sin utveckling och som noder för utveckling av både politiken och verksamheten. Därför är en viktig uppgift också att söka skapa distriktsorganisationer i de delar av landet där rörelsen för närvarande inte har sådan organisation.

Socialdemokrater för tro och solidaritet är en liten organisation. Vi är en del av det socialdemokratiska partiet, och måste i högre grad än idag söka samverka med partiets organisationsnivåer för att stärka såväl vår egen organisation som också partiet. Mer samverka mellan distriktsstyrelserna och partidistriktet samt grupperna och arbetarekommunerna ger vår rörelse nya och ökade möjligheter till såväl medlemsvärvning och organisationsutveckling som till politisk påverkan.

Förbundsstyrelsen ska

- utveckla organisationen så att vi bättre kan möta alla nya medlemsgrupper som kommer till förbundet med anledning av vårt namnbyte,
- 10 • fortsätta betala nybildningsstöd när nya grupper bildas, eller nystartas efter flerårig avsaknad av verksamhet,
- initiera och hjälpa distriktet i organiseringen av nya grupper,
- initiera bildandet av distriktsorganisationer i de delar av landet där vi för närvarande saknar sådana.

15 Distriktet bör

- i samarbete med partidistriktet ta initiativ till bildandet av nya grupper i kommuner där förbundet för närvarande inte är representerad,
- aktivt stödja initiativ från enskilda och arbetarekommuner som vill nybilda grupper

20 Grupperna bör

- söka nya verksamhetsformer och samverkansparter,
- öka samverka med arbetarekommunen.

Studier

25 En förutsättning för en långsiktigt positiv utveckling av vårt förbund, är att vi har kunniga och informerade företrädare och ansvariga. Det kräver en kontinuerlig utbildningsverksamhet, för att nya befattningshavare ska kunna ha god möjlighet att utföra sina uppgifter i styrelser och som utåtriktade företrädare.

30 Det finns ett behov av att erbjuda nya medlemmar en grundläggande introduktion till vårt förbund och vår politik. Sådana kurser har inte erbjudits på alltför många år. Det finns också ett behov av att erbjuda ledamöter i grupp- och distriktsstyrelser en utbildning i styrelsearbete, såväl generellt som mer funktionsinriktat.

Studera för att agera

Det nya Sverige som växer fram ställer krav både på svenskar och invandrare. Förbundet ska därför prioritera det vi ser som en av våra huvuduppgifter - att genom samtal, studier och samarbete involvera troende med alla slags ideologi och värderingar i samtal om hur vi bygger Sverige tillsammans. Dessa studier syftar inte till att lära invandrare att bli svenskar, men att lära oss alla hur världen – och Sverige - i dag ser ut. Invandrare är inte en homogen grupp och svenskar är inte heller en homogen grupp med samma värderingar och vanor. Genom invandringen har till Sverige kommit 100 000-tals individer som kunde vara allas våra lärare och som kan berätta för oss andra i Sverige om hur just deras land fungerar, eller inte fungerar. För att bygga ett starkare Sverige, ett Sverige som är mer heterogent både vad gäller språk, värderingar och kultur bör invandrare och svenskar studera världen tillsammans, men vi tror att studier görs bäst om de kopplas till en vilja att förändra, till politik.

Metoden är *learning by doing*, eller en upptäcktsfärd i varandras liv och vardag. Frågan till svensken och till invandraren är: hur skulle jag gjort i deras situation? Dessa studier fäster fokus vid den situation man utgår från. Studierna bör innehålla frågan – vad är bra och vad är dåligt, och hur kan vi förändra världen tillsammans? Den handling som blir resultatet är politik. Lärandet är den fortlöpande reflektion som föds när människor med olika bakgrund träffas och diskuterar samhället samt gör politik tillsammans. Metoden är därför helt enkelt att invandrare söker upp svenskar och/eller att svenskar söker upp invandrare för att diskutera samhälle och politik.

Metoden lämpar sig för dem som är intresserade av politik i Sverige och/eller i ett land som invandraren kommer från. STS många lokala grupper kan bli noder för en fortgående nyfiken resa i det Sverige som skapas genom globaliseringen. Grupperna väljer ett politikområde som man har ett gemensamt intresse för. Det kan vara fotbollsplaner, skolan, utrikespolitik eller något annat. Den kunskap som skapas i studier för handling kan omsättas direkt i politisk aktivitet i nämnder och i arbetsgrupper.

Förbundsstyrelsen ska

- Utarbeta studiematerial om värderingsfrågor, religion och politik samt annat underlag för ett folkbildningsarbete inom området,
- Inom sig utse en studieledare,

- Med studieledaren som ordförande utse en studiekommitté med ledamöter såväl från förbundsstyrelsen som distrikt och grupper,
- Erbjudna nya medlemmar någon form av introduktionsaktivitet varje år.
- 5 • Erbjudna aktiva i förbundet kurser inom såväl folkrörelsearbetsområdet som fördjupningar inom prioriterade politiska sakområden.
- Utveckla kontakterna med ABF för att stärka förbundets studieverksamhet.

Distrikten bör

- Stimulera grupperna att genomföra studiecirklar
- Ge stöd åt det lokala studiearbetet.
- 10 • Utveckla kontakterna med ABF-distriktet för att stärka distriktets studieverksamhet.

Grupperna bör

- Genomföra studiecirklar i aktuella ämnen.
- 15 • Utveckla kontakterna med ABF-avdelningen för att stärka gruppens studieverksamhet.

Förbundets arbetsgrupper

Förbundsstyrelsen har ett ansvar för förbundets hela politikutveckling, och måste kontinuerligt söka nya former att konkretisera och driva förbundets linje och politik.

20

Sedan några år har förbundsstyrelsen på uppdrag av förbundskongressen och förbundsårsmötet utsett arbetsgrupper inom några politiska områden. Det är förbundsstyrelsens mening att dessa arbetsgrupper och de uppdrag som de lämnats i alltför hög grad gjort att förbundets resurser spritts alltför brett i en ambition att omfamna alltför stora delar av det politiska sakområdesområdet.

25

Istället är det, inte minst nu, angeläget att vara mycket tydlig i hur förbundets verksamhet prioriteras och hur de knappa resurser som är tillgängliga används. Därför ska de politiska arbetsgruppernas mandatperiod avslutas. Istället ska resurserna användas för ökade studiesatsningar och en ökad lokal och regional organisering till stöd för förbundets inriktning ”Ett Sverige för alla”. De uppdrag

30

som lämnats av tidigare kongresser och förbundsårsmöten upphävs med dessa riktlinjer.

Förbundsstyrelsen ska

- Upplösa följande arbetsgrupper:

- 5 1. Mänsklig värdighet
2. Ekonomi, bildning och miljö
3. Alla folks frihet – hela världens fred

Nätverken för ung troende vänster

10 Vid distriktsledarsamlingen 2008 lanserades ett nätverk för förbundsmedlemmar i åldern 18-35 år. Av våra medlemmar är det bara några få procent som är i den åldersgruppen, utspridda över distrikten i landet. Målet med nätverket har varit att stärka dessa unga medlemmar och att yngre lättare ska kunna hitta sin plats i rörelsen.

15 Nätverket ska samarbeta med SSU för att bland annat visa på alternativet för troende att gå vidare till förbundet efter sitt engagemang i SSU, och för att hjälpa SSU att rekrytera troende medlemmar, och ge troende medlemmar i SSU en möjlighet att få stöd i att hitta sin väg att kombinera tro och politik.

Inom ramen för nätverket finns för närvarande två SSU-klubbar; SSU Ung Kristen
20 Vänster och SSU Unga (S)-Muslimer. Härigenom ges unga troende möjligheter till gemenskap och engagemang inom arbetarrörelsen och vårt förbund. Genom nätverket har ett flertal yngre känt det intressant att ansluta sig till vårt förbund.

Förbundsstyrelsen ska fortsätta att stötta ungdomsnätverken i form av medlemsvärvning och organisatorisk hjälp från kansliet.

25 Broderskapsfonden

Broderskapsfonden är Socialdemokrater för tro och solidaritets sätt att samla in medel till stöd för den internationella biståndsverksamhet som bedrivs av och genom förbundet.

30 Huvuddelen av de insamlade medlen tillförs fonden genom alla de månadsgivare som kontinuerligt och med stöd av autogirosystemet skickar sina bidrag. Därutöver tillförs också fonden bidrag genom insamlingar vid möten och arrangemang i

förbundet, distrikt och grupper. Dessutom ges bidrag till Broderskapsfonden till minne av människor som gått bort.

Det insamlade beloppet till Broderskapsfonden har under de senaste åren blivit allt lägre, och för att kunna täcka de kostnader för egeninsats till förbundets 5 biståndsprojekt som krävs, behöver insamlingsverksamheten intensifierats.

Förbundsstyrelsen ska

- Utveckla informationsinsatserna kring Broderskapsfonden med syftet att öka antalet månadsgivare, och därvid bland annat utarbeta och till grupper och distrikt tillhandahålla informationsmaterial och annat som krävs för en ökad 10 insamlingsverksamhet,
- Överväga vilka andra insatser som krävs för att förstärka insamlingen till Broderskapsfonden.

Grupper och distrikt bör

- Utse någon i gruppen/distriktet till ansvarig för Broderskapsfonden,
- 15 • I samband med möten och aktiviteter genomföra kollekt/insamlingar till förmån för Broderskapsfonden,
- Informera medlemmar och sympatisörer om möjligheten att bli månadsgivare till Broderskapsfonden.

20 Tidningen Tro & Politik

Tidningen Broderskap har kommit ut sedan 1928, och är alltså äldre än förbundet, som bildades 1929. Under hela förbundets tid har tidningen varit ett viktigt kitt i verksamheten och ett sätt att kunna delta i den offentliga debatten.

25 Antalet prenumeranter har dock under många år sjunkit successivt, och från 2013 får tidningen inte längre något presstöd. Det innebär att den inte längre kommer ut varje vecka. Under 2013 utkommer Tro & Politik fyra gånger.

Förbundsstyrelsen ska under året besluta hur tidningen Tro & Politik ska inriktas och i vilka former den ska ges ut. Utgångspunkten för detta ska vara att förbundet på ett modernt och resurseffektivt sätt får möjlighet att stimulera den idémässiga 30 debatten och diskussionen samt kan delta i den offentliga debatten med förbundets prioriterade frågeställningar.

Förbundsstyrelsen ska

- fullfölja utredningen kring Tro & Politikets framtid med utgångspunkten att förbundets kommunikation på ett modernt och resurseffektivt sätt fortsätter skapa möjligheter att stimulera den idémässiga debatten och stödjer möjligheterna för förbundet att vara en aktiv röst i debatten,
- ansvara för att Tro & Politikets politiska linje hålls aktuell.

Valrörelser 2013-2014

Svenska kyrkan – en fri folkkyrka

10 Svenska kyrkan har som samfund en särställning i den svenska religionshistorien. Sedan reformationen har Svenska kyrkan varit en stark aktör med stort inflytande över utvecklingen. Det är därför självklart att vi när Svenska kyrkan genomför val till sina beslutande församlingar är en aktiv del av socialdemokraternas valrörelse. Svenska kyrkan måste utveckla sin ställning som en öppen folkkyrka.

15 Socialdemokrater för tro och solidaritet är en rörelse för alla socialdemokrater som betonar religionens roll, oaktat vilken religion man bekänner sig till eller vilket samfund man valt att tillhöra.

Vi engagerar oss i kyrkovalrörelsen till stöd för att Svenska kyrkan ska vara och utveckla sig som en öppen folkkyrka, i enlighet med det valmanifest som beslutats av den socialdemokratiska partistyrelsen.

Förbundsstyrelsen ska

- Utarbeta material och underlag för att grupper och distrikt ska kunna vara en aktiv del i det socialdemokratiska partiets valrörelse.
- Delta i valrörelsen genom såväl medverkan i lokala och regionala aktiviteter som genom att delta i den offentliga debatten till stöd för en socialdemokratisk valseger och en öppen folkkyrka.

Grupper och distrikt bör

- Delta i den lokala och regionala kyrkovalrörelsen.

EU-valet och de allmänna valen 2014

Socialdemokrater för tro och solidaritet är en integrerad del av det socialdemokratiska arbetarepartiet. Vi ska därför aktivt och engagerat delta i de valrörelser som genomförs 2014.

- 5 Utgångspunkten för våra prioriteringar i valrörelsen ska vara de politiska prioriteringar som görs i dessa riktlinjer för politik och verksamhet.

Som en rörelse för troende socialdemokrater ska våra insatser i valrörelsen prioriteras gentemot de målgrupper vi också vänder oss till i medlemsvärvnings- och organiseringsarbetet, alltså det troende Sverige.

10 Förbundsstyrelsen ska

- Rikta sina insatser i valrörelsen gentemot det religiösa/troende Sverige,
- Utarbeta material och underlag till stöd för grupper och distrikts valarbete.

Grupper och distrikt bör

- 15
  - Inrikta sina valrörelseinsatser framförallt gentemot religiösa/troende väljargrupper.

2. En ny politik för Mellanöstern och Nordafrika

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsårsmötet besluta

- 1) att fastställa programmet ”En ny politik för Mellanöstern och Nordafrika” enligt förbundsstyrelsens förslag.

5 Skälen för förbundsstyrelsens förslag:

Förbundskongressen i Uppsala 2011 samt förbundsårsmötet i Stockholms 2012 gav förbundsstyrelsen det uppdrag som framgår av det följande:

”Händelserna i Nordafrika och Mellanöstern (MENA) som inleddes med den Tunisiska jasminrevolutionen, fortsatte med hibiskusrevolutionen i Egypten, revolten i Libyen och protester i ett flertal stater, där medborgarna reste sig i kamp mot hårdföra och repressiva diktaturer. I Syrien, liksom i Bahrain och Jemen, har regimerna mött folkets demokratisträvanden med en häftig våldsanvändning vilket entydigt och starkt måste fördömas. Men sammantaget har utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern givit nytt hopp åt demokratisträvandena i hela regionen. Den arabiska våren lär oss att människors frihetslängtan inte kan undertryckas i längden, och vi lär oss samtidigt att det tar tid att bygga demokrati. Detta är smärtsamt för Europa, där flera länder under många år i namn av stabilitet stöttat de diktaturer som demonstrationerna i den arabiska våren störtat. Demokrati och en stabilitet som gynnar flertalet kan inte byggas utan ett brett stöd från folket. Sveriges folkrörelser har mycket att lära och mycket att bidra med när det gäller samhällsbygge i globaliseringens tid. Vi manar fler folkrörelser att samarbeta i solidaritet med de krafter som arbetar för demokrati i hela regionen.

En progressiv svensk MENA-politik behövs för att vi ska kunna ge stöd åt och bidra till demokratisträvandena i regionen. Utgångspunkten är att friheten blir större om den delas av fler. När folken i Mellanöstern och Nordafrika reser sig och ställer krav på frihet och demokrati, stärks och fördjupas även vår demokrati när vi ger de folken vårt stöd.

Förutsättningarna för fortsatt utveckling i MENA-regionen har genom revolutionerna och demokratiseringsarbetet blivit annorlunda. Förbundsstyrelsen har sedan 2011 kongressens uppdrag att utarbeta ett program för förbundets arbete gentemot MENA-regionen. Programarbetet ska fortsätta, så att ett förslag kan föreläggas förbundsårsmötet 2013.”

Programmet har utarbetats av förbundets arbetsgrupp ”Alla folks frihet – hela världens fred” och en tidigare version skickades också på remiss till grupper och distrikt under vintern 2012-2013.

En ny politik för Mellanöstern och Nordafrika

Den arabiska våren har på ett oåterkalleligt sätt formerat om det sociala och politiska landskapet i MENA-regionen, och satt fokus på Europas långvariga stöd till diktaturerna. Och demokratirevolten kräver av Europa att bearbeta sin tidigare politik mot MENA-regionen och dess diktaturer. Demokratirevolten har sitt ursprung i frihetslängtan och protester mot social nöd, auktoritärt styre och frånvaro av framtidsutsikter. Men vägen från diktatur till demokrati är svår och många krafter i och utanför varje land söker motverka framväxten av levande demokratier och social rättvisa i MENA-regionen. Som del av den internationella arbetarrörelsen, och som del av internationella ekumeniska rörelser inom olika religioner, är det Socialdemokrater för Tro och Solidaritets uppgift att efter förmåga främja demokrati och mänskliga rättigheter, jämlikhet mellan könen och social rättvisa i MENA-regionen. I detta arbete har vi utmejslat tre huvudområden för förbundets framtida MENA-politik.

1. **Civila samhället och folkrörelser.** Sverige har alltför låg kompetens om den politiska historien i MENA, om Europas roll i MENA, om islam, kristendom och judendom i MENA. STS vill stödja civila samhället i MENA, men samtidigt öka det ömsesidiga utbytet mellan Sverige och MENA. Ett sätt att stödja det civila samhället i MENA-regionen är den Demokratiskola som byggs i samarbete med STS samarbetspart i Gaza Civitas Institute och deras samarbetspart Maat for Peace Development and Human Rights i Kairo. Demokratiskolan syftar till dialog och kompetensuppbyggnad som kan forma framtidens demokratiska ledare i politiken och i det civila samhället till ansvars-kännande samhällsmedborgare. I samarbete med kvinnoorganisationer på Gaza skapar STS en kvinno-folkhögskola. Genom samarbete med folkrörelser i Sverige, tex Ship to Gaza, använder vi både politiska inomparlamentariska och utomparlamentariska metoder för att stötta folkrätt och mänskliga rättigheter i MENA. I STS mening inkluderar civila samhället även kultur (film, poetry-slam, hip-hop, graffiti etc), sport och IT-caféer samt många sätt att använda informationsteknologi för studier, utbyte, reformer och mobilisering. Biståndet bör utveckla den slags ömsesidiga utbyten och ledarutbildning som ryms inom kultur. När det gäller civila samhället bör STS själv verka för och att uppmana Sverige och EU att odla kontakter båda i arabvärlden och i Israel, och bland judar, kristna och muslimer.

2. **Partipolitik och samhällsbygge.** När det gäller partipolitiskt samarbete där vi diskuterar demokratisk utveckling och generell välfärd i MENA-regionen finns det skäl för (S) och våra systerpartier att vara självkritiska. Alltför länge underskattades den repression som auktoritära stater – ibland styrda av medlemspartier i SI – utövade mot sina medborgare. Ett socialdemokratiskt perspektiv är att alla systerpartier i MENA-regionen bör arbeta för en stegvis nedmontering av privilegiesamhället, vare sig det gäller mäns privilegier över kvinnor eller vissa individers eller familjers rikedom jämfört med landets majoritet, eller religiös aktörers kontroll av människors liv och sinnen. De politiska aktörer vi samarbetar med är progressiva krafter som arbetar för ett mer jämlikt samhälle som ökar demokratins legitimitet genom att leverera välfärd. Det handlar även om uppbyggnad av kompetens/institutioner som främjar en jämlik resursfördelning. Förbundets framträdande plats i ILRS bör utnyttjas för att knyta samarbetspartners i arbetet med att bygga ett samhälle där religionen respekteras som en samhällskraft, men där vi inte tillåter religioner att kränka människors individuella rättigheter. STS bör initiera ett systematiskt arbete med att identifiera lämpliga samarbetspartners i den nya, rika flora av politiska partier, rörelser och grupperingar som nu växer fram i MENA-regionen. När det gäller politiska partier bör STS själv verka för och uppmana Sverige och EU att odla konstruktiva kontakter båda i arabvärlden och i Israel, bland judar, kristna och muslimer.

3. **Handel och annat utbyte.** Nya demokratier i MENA-regionen skall ges gradvis bättre handelsvillkor med EU och Sverige. EU:s associationsavtal med Israel kan tjäna som modell för detta samarbete. Men detta associationsavtal bör frysas till dess Israel följer ingångna avtal, vilket innebär att Israel skall avbryta ockupationen av Västbanken och häva blockaden av Gaza. EU:s nuvarande handelsavtal med Palestina ska implementeras men successivt utvidgas för att bli lika omfattande som avtalet mellan EU och Israel. Även länder inom MENA-regionen som förmått skapa demokratiska samhällen ska ha rätt till handelsavtal med EU motsvarande associationsavtalet med Israel. Vi menar att EU bör ge de nya arabiska demokratierna samma stöd som Israel haft i decennier.

STS bör verka för att EU inte importerar produkter från israeliska bosättningar. Ett samarbete kan här initieras med redan existerande organisationer som arbetar med denna fråga i Sverige och Europa.

Religion i MENA-regionen betyder inte samma sak som religion i Europa. I länder utan välfärd kan religiösa institutioner utgöra det enda stödet till

fattiga. Kritik av religion blir då ett slag mot de fattigas välfärd och kan uppfattas som ett övergrepp mot den svage, och väcka hela samhällets vrede. De aktörer som gör karikatyrer eller raljerande film av profeten Muhammad i t.ex. Danmark, Frankrike eller USA uttrycker i bästa fall okunskap om islam, 5 men använder alltför ofta religion för att skapa konflikter. Samtidigt finns det resursstarka aktörer i MENA, som tex Saudiarabien, som i namn av stöd till islam stödjer starkt konservativa politiska krafter tex, salafister i Egypten eller som deltar i inbördeskriget i Syrien, som förtrycker kvinnor. Vi menar att exemplet från STS-projektet på Cypern kan användas för att utveckla 10 modeller där religiösa ledare och religiösa organisationer bygger gemensam säkerhet genom vänskapsband mellan religiösa grupper. Detta skapar en motvikt till de religiösa grupper som spelat och spelar en så avgörande roll i samhällena utifrån konservativa ideologiska och fundamentalistiska trosuppfattningar.

15 När det gäller handel för att stödja demokrati bör STS uppmana Sverige och EU att odla kontakter båda i arabvärlden och i Israel, och bland judar, kristna och muslimer.

1. Uppdraget: Skäl för en ny MENA-politik

20 Demokratirevolterna i Nordafrika och Mellanöstern (MENA), där medborgarna rest sig i kamp mot hårdföra och repressiva regimer, har oåterkalleligt förändrat det politiska landskapet i regionen. Revolterna inleddes med den tunisiska jasminrevolutionen i januari 2011, fortsatte med hibiskusrevolutionen i Egypten, störtandet av Khadaffis regim i Libyen och av omfattande protester i ett flertal 25 stater i regionen. I Syrien, liksom i Bahrain och Jemen, har regimerna mött folkets fredliga demokratisträvanden med en häftig våldsanvändning. Men sammantaget har utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern givit nytt hopp åt demokratisträvandena i hela regionen. Den arabiska våren lär oss att människors frihetslängtan inte kan undertryckas i längden, och vi lär oss samtidigt att det tar tid 30 att bygga demokrati och att det finns risker för bakslag.

Förutsättningarna för solidaritetsarbetet med folken i MENA-regionen har genom revolutionerna och demokratiseringsarbetet blivit annorlunda. Samhällena har öppnats upp och möjligheterna att arbeta politiskt har förbättrats. Samtidigt är situationen inför framtiden högst osäker. I grunden finns det i många länder i 35 regionen motsättningar mellan stora grupper fattiga och små styrande eliter, dvs längs vänster- och högerskalan och baserat på klass. Dessa grupper kan ha samma eller skilda religioner, och dessutom ha olik relation till religionen. Men dessutom

utvecklas parallellt och ibland i samverkan motsättningar som beror av spänning mellan religion och sekularism, men även etnicitet, klan/familj och tradition spelar roll. Revolutionerna har skapat oro och instabilitet och stormakterna har alls inte dragit sig tillbaka från MENA-regionen. Den arabiska våren har snarare bidragit till en ökad maktkamp både inom regionen och mellan stormakterna. Samtidigt påverkas även den israelisk-arabiska konflikten.

För att skapa ett medvetet förhållningssätt för arbetarrörelsens solidaritetsarbete med folken i området har förbundsstyrelsen för Socialdemokrater för Tro och Solidaritet sedan förbunds kongressen 2011 kongressen ett uppdrag att utarbeta ett nytt program för förbundets arbete gentemot MENA-regionen. Programarbetet ska identifiera den nya politiska läget, analysera och finna vägar till politisk handling i samarbete med lokala aktörer som verkar för demokrati och mänskliga rättigheter, jämlikhet mellan könen och social rättvisa. Arbetet skall också ligga till grund för politisk opinionsbildning i Sverige och i EU till stöd för en demokratisk utveckling i MENA-området. Programmet skall föreläggas förbundsårsmötet 2013.

* * *

Såväl de arabiska auktoritära regimerna som staten Israel har under efterkrigstiden varit beroende av stöd från länder i Väst. Egyptens styrande parti NDP och Tuniens styrande parti RCD var medlemmar i Socialistinternationalen (SI), men uteslöts i samband med den arabiska våren. Diktaturen i Saudiarabien stöds från Sverige och andra demokratier genom omfattande vapenhandel. Bara en vecka före revolten i Tunesien sa Frankrikes utrikesminister att Frankrike borde dela med sig av sitt polisiära kunnande för att Tuniens diktatur skulle kunna stoppa det som pågick på Tuniens gator. Israel har länge särbehandlats i namn av att vara MENA-regionens enda demokrati. Nu pågår en demokratisk utveckling i flera länder i MENA-området.

Även om tidigare diktatorer försvunnit är de styrande eliterna i allt väsentligt fortfarande kvar. Den arabiska våren innebär även att islamistiska partier kunnat och velat delta i demokratiska val. Utvecklingen i Egypten är talande för detta. Våren 2013 präglas i Egypten på ett plan av hårda motsättningar mellan religiösa och sekulära krafter, motsättningar vilka i sin tur ofta är impregnerade av motsättningar i politiska, ekonomiska, sociala och kulturella aspekter. För dem som tittar närmare på den arabiska våren finns det till exempel sekulära krafter som är icke-demokratiska och religiösa krafter som förespråkar radikala krav på ekonomisk rättvisa, och det finns flera muslimska tänkare som kritiserar tex salafisternas krav på kulturell och religiös enhetlighet i samhället eller hävdar rätten att tänka

annorlunda. Både sekulära och troende arbetar för social rättvisa och jämställdhet mellan män och kvinnor, men det går även att finna konservativa samhällsideal både bland sekulära och bland troende. När STS närmar sig MENA-regionen söker vi att bygga samarbeten på områdets egna villkor, och vi söker de aktörer som är

5 progressiva både inom politik, religion och på andra håll. Politiskt aktiva från Europa som arbetar för rättvisa hamnar fel om de inte har en lyhördhet för den progressiva samhällskritik som finns inom konst, kultur och religion. Kultur och religion kan vara större än politik och har ett rikare språk. Flera perspektiv har betydelse i samhället, och den som bara ser det ena perspektivet hamnar snett.

10 Före den arabiska våren var salafister i Egypten emot att delta i demokratiska samhällsprocesser. För dem var demokratin inte förenlig med deras islamistiska ideologi. Men de ändrade sig och deltog och fick ca 20 procent av rösterna i valet i november 2011. Många menar att de deltog av strategiska maktpolitiska skäl för att de tagit emot stort stöd från inte minst Saudiarabien. Brödraskapets kandidat

15 Mohammad Mursi valdes i juni 2012 till president. I första presidentvalsrundan i maj 2012 röstade emellertid hela 12 miljoner väljare på de tre sekulära och progressiva kandidaterna. Mursi och Shafiq (militärens kandidat) däremot fick ca 5 miljoner röster vardera. De sekulära och progressiva krafterna tillsammans fick alltså mest röster, men de var för splittrade för att dra nytta av folkets stöd. För att

20 vinna politisk majoritet krävs strategi och organisering.

Våren 2011 störtades Tunisiens diktator Zine El Abidine Ben Ali. Valen i Tunisien ledde till en samlingsregering mellan det islamistiska partiet An Nahda som fick flest röster, samt Socialdemokraternas systerparti Ettakatol och ett annat centervänsterparti Congress for the Republic.

25 Libyen har också genomfört val, men där har islamister inte vunnit regeringsmakten. Det finns emellertid milisgrupper och lokala makthavare som är islamister. Men under tidig höst 2012 såg vi demonstrationer som vittnar om att folket i Libyen tröttnat på de islamister som använt våld. Opinionen emot våld i Libyen är stark – vare sig våldet är religiöst eller sekulärt motiverat. Regeringen i

30 Libyen har emellertid fortfarande en gigantisk uppgift framför sig i att hålla samman landet och stärka den demokratiska utvecklingen.

I Syrien pågår ett inbördeskrig vars utgång vi inte kan överblicka. Men det är alltmer uppenbart att geopolitiska spänningar på den arabiska halvön är en faktor att räkna med, samt att konflikten i Syrien blir en arena också för externa parter

35 som Ryssland, Kina, USA och England samt Iran, Turkiet och Saudiarabien.

- Religion och kultur har i dag en mer framträdande plats i det politiska och det säkerhetspolitiska landskapet än tidigare – både i Europa och i MENA. I Egypten har det Muslimska Brödraskapet sedan 1920-talet gjort sig kända för att starta skolor, sjukstugor och bedriva välfärd. Men efter den arabiska våren i Egypten
- 5 verkar konservativa krafter ha tagit över och nu driva regeringen Mursis politik, vilket visar sig i den konstitution som presenterades i december 2012. Det finns trovärdiga rapporter om att de konservativa salafisterna i Egypten ställde upp i valen för att med demokratisk legitimitet kunna sprida sina trångsynta värderingar. Religion och kultur är naturligtvis inte fristående från andra sociala arenor.
- 10 Religion är en form av gemenskap som är mycket mångfacetterad. Många pekar idag på betydelsen av Facebook och internet för den arabiska våren men dessutom har TV-kanalen Al Jazeera spelat en viktig roll för att intervjua och ställa kritiska frågor både till politiska och religiösa ledare i MENA-regionen. Som ett resultat av Al Jazeera och 100-tals nya TV-kanaler har mångfalden inom politiska och religiösa
- 15 grupper i MENA blivit tydlig under de senaste 10 åren. Religion kan inte ersätta vänster-högerskalan, men i avsaknad av fungerande partier blir religion en social arena där värderingar, ideologi och intresse formeras i spänningen mellan tradition och förnyelse liksom i spänningen mellan missnöje och hopp om en bättre framtid.
- 20 **2. Arbetsformer och ideologiska perspektiv.**
Ett viktigt inslag i arbetarrörelsens solidaritetsarbete med folken i MENA-regionen är att identifiera lämpliga samarbetspartners som i sina respektive samhällen vill verka för demokrati och mänskliga rättigheter, jämlikhet mellan könen och social rättvisa.
- 25 **2a. Samarbetspartner inom SI och ILRS**
- Det finns i dag tecken på att SI-partier som Fatah, ESDP i Egypten och Ettakatol i Tunisien påbörjat regionalt samarbete. Detta är glädjande och bör stöttas. Vi bör även själva identifiera samarbetspartners inom SI för arbetet med demokrati- och solidaritetsfrågor i MENA-regionen. I detta arbete bör även ILRS – the
- 30 International League of Religious Socialists – vara en aktiv part. ILRS kan ta en viktig roll för att mobilisera religiöst motiverade socialistiska politiska partier/grupper och individer.

2b. Samarbete mellan folkrörelser i Sverige och demokratiaktivister i MENA, och i synnerhet i Egypten

Sverige bör utveckla en politik gentemot MENA som bygger gemensam säkerhet genom dialog där alla nivåer i samhället involveras. Idag nämner Sida Svenska Institutet (SI) och Anna Lindhstiftelsen (ALF) som två ledande aktörer i kontakt med MENA-regionen och detta är bra. Men det arbete SI och ALF gör bör koordinera och underlätta för resor/utbyte mellan fackföreningar, folkhögskolor, bildningsförbund, religiösa organisationer och ledare, studenter, handlare och näringsliv, musiker, författare, skådespelare, politiker på alla nivåer från kommuner till riksdagen.

Det vi lärt oss i Sverige under de senaste 150 årens demokratiseringsprocess är att folkrörelser och fackföreningar, genom organisering och samordnade krav är långsamma processer och/eller att de kan genomdriva demokratiska krav som förändrar samhället. Denna metod fungerade i Norden under industrisamhället. Den kan inte kopieras, men visar att förändring är möjlig och att människors gemensamma politiska vilja kan förändra. Demokratiaktivisterna i MENA kommer att utveckla nya och egna metoder som passar där och nu under "IT-industrisamhället". För STS är folkrörelsernas bidrag till demokratiutveckling viktigt för att rörelserna är a) en fredlig demokratiskola som kan leda ända in i riksdag och parlament där individer lär sig samarbete och att ta ansvar för komplexa processer, b) en watch dog som granskar, kritiserar och utmanar eller störtar myndigheter, näringsliv och andra makthavare och c) för att folkrörelser kan ge service/välfärd eller ställa krav på service/välfärd som staten eller andra aktörer eventuellt inte levererar. Folkrörelser kan även d) vara en idébank där medborgare tänker fritt och prövar samsarbetsformer, tankar och formerar värderingar. I levande folkrörelser skapas en dynamisk miljö och vars medverkan i samhällsprocesser gör att samhället inte stannar upp utan fortgående förnyas för att ägas av de som bor och lever där i varje tid. Det finns en glidande skillnad mellan å ena sida rörelser som är mer frivilliga i sin karaktär och mer självfinansierade och civila samhällsorganisationer CSO/NGO som är beroende av extern finansiering och som mer förlitar sig på anställd (experter/kunnig) personal. Det verkar våren 2013 som om den arabiska våren snarare skapats av rörelser än av CSO/NGO.

Arbetsvillkor för CSO i MENA-regionen på 2010-talet är andra än för folkrörelser i Norden under industrialismens epok. I Norden under arbetarrörelsens framväxt var egenfinansiering enda vägen att bygga en organisation. Det skapade en unik självständighet och ett lågt beroende av villkor som tex externa finansiärer eller donors dikterade. Idag är det vanligare att organisationer som liknar svenska

folkrörelser har extern finansiering, men med extern finansiering kommer risk för styrning från finansiären och risk att förlora självständighet. Den arabiska våren har visat att informationsteknologin har en demokratisk potential – för mobilisering och informationsspridning - bl a Facebook- revolutionerna i arabvärlden börjat använda. Via Wikileaks, Skype och webbaserade medborgarforum mm anar vi att informationsteknologin har en demokratisk potential som ännu inte utnyttjats till fullo. Vi har mycket att lära om hur tex oppositionen i Iran redan 2009 använda internet för att ”undan regimens radar” kunna boka möten och mobilisera möten för demokrati.

10 **Värderingar och ideologi:** I den arabiska våren krävde folken individens värdighet, säkerhet och frihet från godtyckliga arresteringar, utbildning och vård, dagligt bröd och mer än något annat: respekt/värdighet. Detta är värderingar som är begripliga för en västerländsk betraktare, och även om jämförelsen haltar, så skulle kraven längs en svensk höger vänsterskala kunna beskrivas som social-
15 liberala eller socialdemokratiska värderingar. I den arabiska våren kanaliseras kraven längs olika vägar där massmöten på torg, internet/Facebook, möten i moskéer, mm varit kanaler/former. En svensk sekulariserad betraktare har ofta svårt att begripa eller acceptera den mångfacetterade roll som religioner har i MENA-regionen. Men MENA och Sverige har helt olika historiska förutsättningar. I Egypten har staten
20 varit en diktatur och ett redskap för kontroll och förtryck, religion har erbjudit en alternativ välfärd och trygghet. I Sverige däremot har staten under de senaste 100 åren försett medborgaren med trygghet och välfärd. Och om vi begränsar oss till detta exempel har religion i Sverige alltså inte samma roll som i Egypten. I Egypten har Muslimska Brödrskapet under senare decennier ofta visat sig överlägsna de
25 sekulära politiska krafterna i MENA när det gäller välfärd och social mobilisering. Detta kan även förklara starka reaktioner när islam kritiseras. I en repressiv stat kan islam och muslimska organisationer uppfattas som de svaga människornas enda stöd. Och, denna slags religiöst motiverade välgörenhet kan stödjas även av landets välbeställda befolkning som slipper betala en hög skatt som annars kunde
30 finansierat välfärd. En vänster-högerskala krävs alltså i analysen. En del av de sekulära krafterna i MENA-regionen, t.ex. Hosni Mubaraks parti NDP, var både medlem i Socialistinternational, och det har skapat repressiva strukturer som hindrat demokratin i Egypten. Det Muslimska Brödrskapets politik i Egypten sedan president Mursi kommit till makten visar emellertid, tex via den konstitution
35 de presenterade i december 2012 att Brödrskapet inte alls står för socialdemokratins eller socialliberala värderingar. Tex vill Brödrskapet i konstitutionen från 2012 tillåta endast ett fackförbund per yrkesgrupp (§53) och konstitutionen ger inte kvinnor och män lika rättigheter (§ 10). Detta har lett till

skarp kritik. Även om §50 i konstitutionen garanterar rätten att demonstrera har Brödraskapet fått skarp kritik för att de lagt förslag om att begränsa demonstrationsrätten. Men Brödraskapet och Salafister har vunnit i valen, och det beror dels på att de är kända i hela landet och att de är bättre organiserade. 5 Samtidigt skall vi minnas att sekulära och progressiva krafter i Egypten på kort tid efter den arabiska våren lyckats etablera partier och vinna framgång i val. Socialdemokraternas parti (ESDP) grundades i mars 2011 och i valen i november samma år blev de fjärde största parti. De har gjort en enastående snabb framväxt som vittnar om gott förtroende och kunnande. Men ändå visar valen alltså att 10 Muslimska Brödraskapet och Salafister - hittills - gjort en bättre politisk mobilisering i Egypten i dag.

Utvecklingen i MENA kräver att vi lär oss skilja mellan olika slags islamister och att vi lär oss skilja mellan olika sekulära krafter. Den kräver också att vi lär oss skilja mellan olika slags syn på social rättvisa. Fatah är medlem i Socialistinternationalen 15 men talar sällan om social rättvisa i Palestina eller omfördelning av resurser från rik till fattig. Fatah fokuserar istället befrielse från Israels ockupation. För att tolka såväl islamister & sekularister samt höger och vänster i MENA krävs även att vi förfinar vår egen politiska vänster-högerskalan som analysredskap.

Religion för oss i Sverige idag har sällan något att göra med att ersätta statens 20 bristande välfärd, mer än som enstaka skolor eller diakoni. I Sverige har vi en fungerande välfärd, och i Sveriges historia har kyrkan varit nära sammankopplad med den politiska makten och kyrkan har även styrt människans uppfattning om vetenskap, evolution och om jordens plats i universum. Samtidigt har svenska kyrkan bidragit till läskunnighet och därmed till demokratisering. Och kampen för 25 troende människors religionsfrihet i Sverige har varit en del i kampen för yttrandefrihet. Religioner lever i en komplicerat symbios med samhället i stort, och är en faktor som bredvid politiska partier och andra föreningar ger individen tillhörighet och värderingar, men även sociala sammanhang och trygghet. I muslimska samhällen spelar islam en lika komplex roll, men med andra 30 ingångsvärden. Det finns individer och grupper som har djupt konservativa och pliktorienterade värderingar liksom det finns individer och grupper som har ett rättighetsbaserat perspektiv och vill att islam skall utvecklas i konstruktiv samklang med det moderna samhället. Dessa individer och grupper kritiserar tolkningar av sharia när de motsätter sig moderna och mer frihetliga värderingar. Det finns 35 många grenar inom politisk islam och politisk islam har ofta inneburit kritik mot den konservativa islamiska hierarkin och genom breda ambitioner utbildningssatsningar har politisk islam även bidragit till att människor kunnat läsa,

tänka fritt, bli mer självständiga och själva kunnat välja vilken form av liv de vill ha. På detta vis har därmed politisk islam bidragit till sekularisering i arabvärlden och i Iran.¹

2c. Partikontakter och demokratisk kultur – två delar i samhällsbygget

- 5 Socialdemokratin i Sverige hör till Socialistinternationalen och den har under decennier etablerat ett starkt samarbete mellan rörelser och partier som arbetar för social rättvisa i hela världen. Under Olof Palmes dagar var SI en röst att räkna med i samtida politik. Då hade SI ca 50 medlemspartier. Men under de senaste två decennierna har SI, trots numer 170 medlemmar, av olika skäl förlorat sin röst.
- 10 Numer är det knappt någon – ens inom arbetarrörelsen - som räknar med SI som en relevant samtalspart i debatten. Märkligt nog står många rörelser och partier på kö för att bli medlemmar.

Under samtal med demokratiaktivister i MENA-regionen är det uppenbart att många är djupt besvikna på SI. En tungt vägande orsak är det faktum att SI länge tillät att Hosni Mubaraks parti i Egypten och Ben Alis parti i Tunisien var medlemmar. SI var inte drivande i den arabiska våren. Detta är djupt oroande. Glädjande nog har det grundats ett nytt socialdemokratiskt parti i Egypten – ESDP. Socialdemokraterna i Sverige har under 2012 dragit ned på sitt stöd till Socialistinternationalen (SI) från ca 400 000 kr per år till nu ca 50 000 kr.

15 Medlemskapet är alltså inte avslutat, vårt parti hoppas fortfarande på SI. Men det som nu gjorts skickar en tydlig kritisk signal till SI. Flera socialdemokratiska partier i Europa, Latinamerika, Asien och Afrika har gått samman och grundat Progressive Alliance, vilket är en reformvänlig och framtidsinriktad allians för samarbete mellan progressiva krafter. Bredvid detta har Socialdemokraterna under 2012 och i början

25 av 2013 medverkat till att grunda Arab Social Democratic Forum (ASDF) en samarbetsorganisation för socialdemokratiska partier i arabvärlden. I ASDF ingår partierna ESDP - Egypt, Fatah– Palestine, Ettakatol Party – Tunisia, FFS – Algeria, PUK – Iraq, JSDP – Jordan, PSP – Lebanon, USFP – Morocco, PNI – Palestine. Även Hamdeen Sabbahy (fd egyptisk presidentkandidat) har deltagit i arbetet även

30 om han inte skrev under.²

I våra kontakter med dessa partier är det viktigt att föra ett levande samtal om villkor för samhällsbygge. Samhällsbygge kräver även att partierna deltar i att bygga en demokratisk kultur. Skillnaden mellan partiarbete och samhällsbygget är som skillnaden mellan att ha en monter på Bok och biblioteksmässan och att leda eller

---

¹ Se tex Mohammad Fazlhashemi. "Den arabiska våren", Historiska Media 2013. Sid 127 och framåt.

² <http://www.pes.eu/en/news/pes-welcomes-establishment-cairo-arab-social-democratic-forum>

ansvara för själva mässan. Det samhällsbygge vi vill medverka till är en plats där alla kan visa eller visa upp sina idéer och politik, men samtidigt är alla utställare överens om att vi konkurrerar om besökare och deltagare till just vår aktivitet. Bilden håller inte helt ut, för partipolitik handlar även om att ta makten, vilket utställaren på en mäs-
5 sa inte försöker. Men samhällsbygge handlar om att etablera villkor som gör att tävlan om makten är acceptabla och fungerar både för den som vinner och för den som förlorar makten. Alla politiska partier har ett gemensamt intresse i att samhället fungerar även om det enskilda partiet förlorar ett val eller upphör att finnas. Det handlar om att bygga stater som överlever varje enskild regering eller
10 härskare. Det handlar om att bygga en kontinuitet som är stabilare och längre än mandatperioder i en demokrati. För att visa vad demokratiskt samhällsbygge innebär bör socialdemokrater föra raka och respektfyllda samtal med aktörer vars ideologi ligger långt från vår. I MENA handlar detta om att odla kontakter även med olika islamistiska grupper och partier. Man riskerar annars att isolera och skapa
15 stereotyper runt en del av det politiska spektrumet – islamisterna - och därmed göra samma misstag som västvärlden länge gjort. Västvärldens vägran att acceptera Hamas valseger och västvärldens stöd till sekulära diktaturer i MENA är del i samma politik som nu bör ändras. I det samhälle vi vill bygga skall en demokratisk kultur inrymma även våra politiska motståndare. Alla som accepterar demokratiska
20 val skall vara med i samtalet, men vi socialdemokrater skall utforma politiskt samarbete endast med dem som arbetar för social rättvisa. De religiösa partier som står för konservativa ideal kommer att möta samma kritik som vi riktar till exempel mot kristen höger i USA.

3. Den arabiska våren – analys:

25 **3a. Orsaker**

Den arabiska demokratirevoltens uppkomst och utveckling hänger samman med den demokratiseringsprocess som präglat större delen av världen under det senaste århundradet. På ett sätt är den relevanta frågan inte varför den arabiska demokratirevolten bröt ut, utan varför den dröjde så länge, vilka likheter och
30 skillnader vi finner med tidigare demokratiseringsprocesser samt vilka olika vägar demokratirevolten tar sig i enskilda MENA-stater.

Överlag är orsakerna till den arabiska våren sociala, sekulära och konkreta. Växande arbetslöshet, politiskt förtryck, korruption och brist på framtidsutsikter har skapat ett folkligt missnöje som mobiliserades till politisk handling. De muslimska
35 partierna och organisationerna som har en social verksamhet, har sugit upp och mobiliserat detta missnöje. I samtal med sekulära partier i Kairo har STS under 2012 ställt frågan om varför dessa inte varit närvarande, byggt upp social välfärd

- eller kritiserat den sociala misären. De har inte haft några svar på dessa frågor. Det är samtidigt påfallande, vilket Hjärpe påtalar, att revolutionerna i Tunisien och Egypten genomförts utan referens till ett religiöst språkbruk, men med en stor nypa humor och utan våld på ett genomtänkt vis som inspirerats av icke-våldsideologi (Hjärpe 2011). Samtidigt, via de val som nu skett i Tunisien och Egypten kommer de muslimska politiska alternativen att ges både en växande inrikespolitisk legitimitet, och den politiska vardagen kommer sannolikt att tvinga dem att kompromissa med sina ideal. Men alla partier är medansvariga för det politiska klimat som etableras.
- 10 Islam och muslimska aktörer hör idag till det politiska landskapet söder om Medelhavet, men även öster om och norr om Medelhavet. En del politiska grupper som stödjer sig på islam använder metoder som liknar svenska folkrörelsers arbete och självorganisering. Andra liknar de kristdemokratiska partierna i väst, eller det republikanska partiet i USA³, medan andra värderingsmässigt är än mer konservativa, kritiska till mänskliga rättigheter och kritiska till jämställdhet mellan
- 15 män och kvinnor, liksom icke-demokratiska. För endast 35-60 år sedan var Portugal, Spanien, Grekland och tidigare även Italien och Tyskland diktaturer. Men detta har ändrats. Sedan 1300 år är islam är en del av de arabiska folkens identitet och därmed ett sätt att ha en gemensam kulturell och historisk - intellektuell så väl
- 20 som folklig - referensram som ger mening åt livet i de djupdimensioner som troligen endast kombinationen kultur och religion kan göra. För att förstå den arabiska revolutionen som samhällsomvandling, kan Europa inte undvika att tala om den roll religionerna – både judendom, kristendom och islam - har i Europa och i MENA både för värderingar, välfärd och världsbild.
- 25 För att förstå sprängkraften i de arabiska folkens krav är det nödvändigt att väga in Europas koloniala arv i MENA. I Europa har de europeiska staterna skapat egna nationsgränser och det ger gränserna legitimitet hos nationernas befolkningar. Däremot länderna i Mellanöstern och i Afrika har själva inte dragit sina nationsgränser. Dessa gränser har istället ritats i Berlin 1884-85, eller London eller i
- 30 Paris under 1:a vk. De är del i Europas koloniala historia. Europa har placerat ut nationer i ett rutmönster över människor och folk i Mellanöstern och Afrika, i huvudsak för att Europas nationer skall kunna dela upp sina intresseområden. Denna historiska process har skapat regeringar eller dynastier som styr de konstruerade staterna. Ledarna i dessa Europas konstruerade stater har ofta haft
- 35 svag legitimitet hos sin befolkning, och för att överleva har de blivit diktaturer som Europa hållit under armarna. Europas koloniala arv har därmed levt vidare in i

---

³ Se tex Mohammad Fazlhashemi. "Den arabiska våren", Historiska Media 2013.

nutid genom EU:s stöd till Egyptens diktator Hosni Mubarak och Tuni-
sien Ben Ali.

På grund av de påtvingade gränserna hör många individer i Mellanöstern och Afrika till folk och grupper som lever i flera nationer. Kurderna är ett exempel på ett folk som länge levat i skärningspunkten mellan sunnimuslimska imperier, det persiska/iranska shiamuslimska imperiet och Ryssland. Efter första världskriget har Kurdistan delats mellan fyra olika länder och kurderna har drabbats hårt av olika nationella intressen som är i konflikt med varandra i och mellan Turkiet, Syrien, Iran och Irak. De exemplifierar en konsekvens av Europas sätt att rita nationsgränser.

En del av de konflikter vi ser i Mellanöstern har en orsak i att de utifrån påtvingade nationalstaterna skapar minoriteter inom varje nation. Under en stark diktator etableras en slags modus operandi – som kan misstas för stabilitet.

3b. Händelseförlopp

I flera av de arabiska länderna i MENA-området har det sedan länge funnits en betydande opposition mot de regerande regimerna. Detta har skett både i mer sekulära länder som Tunisien och Egypten och i t ex Iran och i Saudiarabien där protester ägt rum mot det religiösa ledarskapet som tvingat individer att hålla fastan, eller i form av kritik mot poliser i Iran som tvingar unga att bära viss klädsel. Det är mycket som tyder på att de hårda religiösa kraven inte leder till religiös fundamentalism i länderna, utan tvärt om, bidrar till att många begripligt nog, vänder sig från religion.

I Tunisien och i Egypten har demokratirevolten lett till ett maktskifte som kunnat äga rum under någorlunda fredliga former och där vi nu ser försök att bygga strukturer som kan ligga till grund för en demokratisk samhällsordning. I Libyen lyckades oppositionen med väpnade insatser störta Muammar Kadaffis regim. Oppositionens framgång i Libyen kan till stor del förklaras av den av FN upprättade flygförbudszonen, en åtgärd som utnyttjades av främst väststaterna att de facto delta i krigshandlingarna. I Jemen slogs fredliga protester inledningsvis brutalt ned, men även här har en maktväxling ägt rum. Det är emellertid ännu oklart om maktskiftet i Jemen verkligen innebär början på en demokratisk utveckling i landet. Väpnade islamistiska grupper verkar i södra delarna av landet och stora delar av oppositionen bojkottade det val som föregick maktväxlingen.

I Syrien har demokratirevolten vuxit till ett blodigt inbördeskrig, på vilket det i skrivande stund är svårt att se något snabbt slut. Tvärtom finns risken att

krigshandlingarna riskerar att sprida sig till det instabila Libanon. I Bahrein har omfattande folkliga protester ännu inte lyckats rubba den sittande regimen. I Jordanien och i Saudiarabien har protesterna varit mindre omfattande, men det kan också bara vara en tidsfråga innan revolten på allvar når även dessa länder. Även på Västbanken och i Gaza har protesterna varit sparsamma. Om de växer i styrka är det en öppen fråga om det kommer att riktas mot den israeliska ockupationsmakten eller mot det egna ledarskapet.

Invånare i många länder i arabvärlden har protesterat mot sina regimer under lång tid men makteliterna på många håll i arabvärlden slagit tillbaka folkens protester och krav. Bara för att nämna några exempel: I Palestina har palestinier gjort uppror mot Israels ockupation vid flera tillfällen tex 1987-1991 och 2000-2001. Dessa protester har slagits ned av Israel. Men även PA (the Palestinian Authority) har hindrat det fria ordet. År 2009 hindrades Al Jazeera från att sända från områden som kontrollerades av PA. I Bahrain förbjöds Al Jazeera från att sända 2010. I mars 2011 i Bahrain slog Saudisk militär ned demokratiska uppror. I Iran har myndigheterna hackat sig in på oppositionens hemsidor. I Syrien har nätaktivister dömts till fängelse för att ha stött oppositionella politiska deklamationer. I Väst har Wikileaks med hjälp av enskilda soldater berättat om den amerikanska militärens övergrepp bla mot civila i Irak. Opposition mot makteliterna har dokumenterats på flera sätt, tex via det stora världsvida forskningsprojektet World Values Survey (WVS). År 2003 rapporterade WVS att 80-90 procent av de som tillfrågats i Jordanien, Egypten, Marocko och Algeriet svarade att demokrati och mänskliga rättigheter är viktiga eller väldigt viktiga, och denna mätning från 2003 visade även att nästan ingen i dessa länder litade på politiker. Man kanske kan dra slutsatsen att invånarna i Jordanien, Egypten, Marocko och Algeriet länge velat ha demokrati.

Ett tryck mot regimen, ett brett folkligt missnöje, har byggts upp mot de styrande eliterna i flera arabländer under flera decennier. Men diktaturerna har hindrat detta att missnöje har leda till politisk förändring, och en orsak till att den arabiska åren dröjt är det stöd väst givit till arabiska diktatorer. Under senare år har kritiken mot regimerna i allt högre grad formulerats via Facebook, twitter och andra digitala medier. Händelseförloppet är därför beroende av informations- och kommunikationsteknologi. Denna logik korresponderar väl med hur nationella politiska förändringar i Europa påverkades när boken/boktryckarkonsten uppstod, och senare av dåtidens kanal för informationsspridning: dagstidningen och veckotidningen som kunde läsas i hemmet vid kvällslampans sken.⁴ Revolutionen i

---

⁴ Se tex. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, av Benedict Anderson, London, Verso, 2006.

Egypten och Tunisien blev verklighet när en gammal demokratisk metod - mobilisering på torg och gator - kombinerades med ny informationsteknologi.

Den tändande gnistan till den arabiska våren kom när en ung arbetslös akademiskt utbildad grönsaksförsäljare i Tunisien tände eld på sig själv efter att en polis förolämpat honom och hotat att frånta honom tillståndet att sälja grönsaker från sin kärra. I sin hopplöshet såg han ingen annan möjlighet än att tända eld på sig. En månad senare avled han av brännskadorna. Denna händelse gjorde att folket vågade överträda det som kallats "rädslans tröskel" och som tidigare hållit tillbaka många från att protestera öppet mot diktaturen såväl i Tunisien som Egypten, Libyen och Syrien.

3c. Konsekvenser

Demokratirevolten i MENA-regionen har mötts med både glädje och oro. Glädje över att auktoritära styrelseskick faller samman och skapar nya möjligheter för demokrati och mänskliga rättigheter, jämlikhet mellan könen och social rättvisa. Oro över den instabilitet som revolten föder, en oro över vilken väg utvecklingen kommer att ta sig och vad den betyder för den existerande maktordningen. Så mötte till exempel utrikesminister Carl Bildt demokratirevolten mot Khadaffis despotiska styre i Libyen med orden: "Det handlar inte om att stödja den ena eller den andra. Det handlar om att försöka få stabilitet och rimlig utveckling."⁵ En sådan inställning tenderar att alltid skydda den rådande ordningen och stå i vägen för folkets frihetssträvanden, och Carl Bildt uttalar sig här sannolikt i linje med EU:s stöd för stabilitet i regionen.

Under den arabiska våren har STS rest till Egypten flera gånger. En konsekvens av en arabiska våren är att flera av Europas bilder av/fördomar om araber och muslimer, liksom vår självbild måste korrigeras:

- *Tidigare bild: Araber – såväl muslimer som kristna - lever i diktatur och de gör inget åt saken. De verkar gilla läget.* Ny bild: Idag protesterar miljoner araber - såväl muslimer som kristna - mot diktatur och vill frihet och demokrati.
- *Tidigare bild: Europa är demokratins moder och motor. Och vi sprider demokrati över världen.* Ny bild: Under den arabiska våren har det framkommit att flera europeiska stater och även SI har stött de diktaturer som den arabiska våren störtat. Europa har alltså inte alltid stött demokrati men diktatur.

---

⁵ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=4361129>

Solidaritet idag innebär bland annat att vi har ett delat egenintresse med de aktörer i den arabiska våren som vill främja demokrati. Vi måste idag dra lärdom av historien och utforma en europeisk politik för demokrati runt Medelhavet istället för en europeisk politik för diktatur söder om Medelhavet. Detta får återverkningar på EU's politik på alla områden och inte minst handelspolitiken, biståndspolitiken liksom asyl- och flyktingpolitiken.

En ytterligare konsekvens av demokratirevolterna är att de bidragit till att stärka politisk islam i regionen. Genom valen i Tunisien och Egypten har politisk islam blivit en legitim part i demokratin. Med alltmer tongivande grupper av olika religiös eller etnisk bakgrund växer kraven på att minoriteter skall ges rättigheter, både i MENA-regionen och i Europa. ”Religiösa och kulturella värderingar har”, som Mossberg skriver redan 2006, ”blivit en del av det politiska och det säkerhetspolitiska landskapet”.⁶

I de egyptiska valen i november 2011, fick Muslimska Brödraskapet och Salafisterna tillsammans en stor majoritet, sammanlagt ca 68 procent av rösterna. I maj 2012 sjönk deras stöd väsentligt. Mohammad Mursi som blev president fick endast ca 5 miljoner röster, arméns representant Shafiq fick ungefär samma siffra. Tillsammans fick de ca 10 miljoner röster. Detta skall jämföras med att de tre sekulära progressiva kandidaterna tillsammans fick ca 12 miljoner röster. För islamister och många i arabvärlden är Israel/Palestinafrågan nära sammankopplade med den arabiska våren. En orsak till detta är det faktum att västerlandet stöttat både Israel och de arabiska diktaturerna. I Egypten ser vi idag tecken på att Muslimska Brödraskapets relation med Hamas på Gaza inte blivit så nära som många befarat/hoppats på. Orsaken är säkerligen de hårda realpolitiska krav som möter Muslimska Brödraskapet när de sitter vid makten. Samtidigt ser vi i november – december 2012 hur president Mursi i Egypten utfärdar dekret som ger honom vidgående befogenhet och föreslår en konstitution som möter skarp och befogad kritik från kvinnor, fackförbund och människorättsgrupper. Det verkar som om Muslimska Brödraskapet i Egypten domineras av konservativa grupper som tar intryck at salafisternas ideologi.

I Turkiet ser vi hur ett religiöst parti – AKP - tagit makten. De för en företagervänlig och familjekonservativ politik som liknats vid den politik som förs av kristdemokrater i Europa. Från 2002 har AKP lyckats vända Turkiets ekonomi som nu växer med 6-8 % per år. Detta ger dem legitimitet. Samtidigt har Turkiet en stark militär som är mycket sekulär med anor från Kemal Atatürk. Turkiet har ett

---

⁶ Mossberg, Mathias: SKILDA VÄRLDAR ELLER GEMENSAM FRAMTID? - om dialog med den muslimska världen. Del I. Stockholm dec 2006. (opublicerad),

förflutet som stormakt i området och de deltar i en pågående diskussion med EU om hur Turkiet behandlar kurder, armenier och alawiter i Turkiet. Europa ställer dessutom ofta krav på Turkiet för att de skall erkänna folkmordet 1915 och att därmed öppna dörren till en öppen bearbetning av de senaste 100 årens historia.

- 5 Den arabiska våren är också, inte minst i Syrien, en revolt som sätter fingret på minoriteters situation. Det finns också en risk att Syriens inbördeskrig används av stormakterna för att de skall kunna flytta fram sina egna positioner. Två tendenser kan skönjas. Den ena tendensen är en geopolitisk spänning mellan Ryssland och USA/UK om tillgång till Medelhavet. Den andra tendensen är en spänning mellan
- 10 en delvis shiitiskt motiverad axel från Iran via Syrien till Hizbollah i Libanon och sunnimuslimska länder som är allierade med USA, Storbritannien och Israel (samt även med Sverige genom våra vapenaffärer med Saudi). Syrien blir vidare alltmer en plats dit sunnimuslimska legosoldater söker sig. Dessa kommer dels från Libyen, där islamisterna inte fått det inflytande de hoppats på, men de kommer även från
- 15 Irak, Afghanistan och kanske även Tjetjenien.

Den arabiska våren lär oss vidare att både MENA-regionen och EU består av olika samhällsskikt med olika syn på demokrati. Vissa eliter i EU gjorde gemensam sak med diktaturerna i arabvärlden. Det finns skäl att förstärka samarbetet mellan demokratiskt sinnade krafter i MENA-regionen och inom EU. Efter den arabiska

20 våren befinner vi oss i ett kortvarigt skede då gamla strukturer just brutits upp, och innan de nya cementeras finns stora möjligheter att föra konstruktiv politik.

4. Den arabiska våren och den israelisk-palestinska konflikten

- 4a. Under de senaste ca 40 åren** har Socialdemokrater för Tro och Solidaritets arbete med politik i Mellanöstern haft den israelisk-palestinska konflikten i fokus.
- 25 Förbundets hållning har sitt ursprung i den analys som kristna från tredje världen presenterade vid Kyrkornas Världsråds möte i Uppsala i juli 1968 där Israel ses som en bosättarstat med europeiskt ursprung. Kyrkorna från tredje världen hade en politisk analys som var befriande fri från religiösa övertoner, något som annars präglade hur många inom svensk kristenhet såg på Israel under 1960-talet. STS
- 30 menar alltså att det övergripande politiska problemet i MENA-regionen sedan 60 år är konflikten mellan staten Israel och de arabiska nationerna. Redan i början av 1970-talet reste Broderskaps ordförande Evert Svensson i området och lärde känna Yassir Arafat, ordförande för PLO. Svensson sammanförde Arafat med Olof
- 35 Palme och därmed kom palestinierna inte längre att ses endast som ett flyktingproblem. I och med Arafats tal i FN 1974 kom palestiniernas nationella rättigheter upp på den internationella politiska dagordningen. Konflikten mellan Israel och arabstaterna har förvärrats av Israels ockupation av Västbanken, deras

fortsatta blockad av Gazaremsan och av Israels annektering av Golanhöjderna. Den arabiska våren har tydliggjort att både staten Israel och de arabiska diktaturerna överlevt genom stöd från USA och Europa, och är del av samma politiska mönster, ett mönster som nu utmanas. Före den arabiska våren har EU stött både Israel och arabiska diktaturer. Javier Solana var European Union's High Representative for Common Foreign and Security Policy, okt 1999 - dec 2009. Solana har träffande beskrivit EUs stöd/relation till Israel:

10 *"There is no country outside the European continent that has this type of relationship that Israel has with the European Union. Israel, allow me to say, is a member of the European Union without being a member of the institutions. It is a member of all the (EU's) programmes, it participates in all the programmes."*⁷

Javier Solana beskriver en politik som varit konsekvent allt från det brittiska mandatets dagar. Den bakomliggande idén formulerades av Englands utrikesminister Lord Balfour 1917 som utlovade stöd för ett judiskt nationalhem i Palestina. Det var också Storbritannien som i freden efter första världskriget fick ansvar för via Brittiska Mandatet Palestina genomföra denna politik. Då, runt 1920 utgjorde judarna i brittiska mandatet Palestina ca 10 % av befolkningen, när briter tog sig an att bygga judarna ett nationellt hem. Det finns ännu skäl att lyssna till juristen Emil Sandström som 1947 ledde FN:s kommission, UNSCOP, vilken förberedde en delning av det brittiska mandatet Palestina. Sedan han slutfört sitt uppdrag för FN skrev Sandström i Svensk Tidskrift 1949 att det var själva mandatet som ledde fram till konflikten:

25 *"Det var ett ofrånkomligt faktum att mandatet sjäht med dess mål att genomföra Balfourdeklarationen satt två folk i harnesk mot varandra, två folk som drivits till excessiv, för att inte säga fanatisk, nationalism."*⁸

De västliga stormakternas politik i Palestina har allt sedan dess varit framgångsrik i sin ambition att bistå framväxten av staten Israel. Sverige erkände staten Israel först 1951, beroende på missnöje med Israels utredning av mordet på FN-medlaren Folke Bernadotte. Men i Sverige fanns vid tiden ett brett stöd till den unga judiska staten. Ett uttryck för detta stöd är den landsomfattande kampanj av folkrörelser, fackförbund och många enskilda kallad Svenska Israelhjälpen som pågick under 1951-1952. Kampanjen samlade in över en miljon kronor och den resulterade i 75 trähus från Aneby uppfördes i staten Israel för judiska flyktingar från Europa. Efter Andra världskriget och nazisternas folkmord mot judar är stödet för att det

---

⁷ Ha'aretz, 21 oktober 2009. Artikel skriven av Raphael Ahren

⁸ Sandström, Emil: "Palestinafrågan". Svensk tidskrift. Årgång XXXVI, 1949. p 26

utarmade judiska folket skulle få en egen stat inte svårt att förstå. Men allt sedan 1920-talet har decenniernas stöd för staten Israel inneburit att palestinierna, det andra folk som bebott landet i generationer, successivt förlorat sina hem, sin mark, sina rättigheter. Israel expanderar fortfarande och bosättningarna äter alltmer av det område som är staten Palestinas mark. Processen från 1920 fortsätter och sker fortfarande med stöd från väst.

Med utgångspunkt i folkrätten har STS efter junikriget 1967 riktat kritik mot den ordning som etablerades av Brittiska Mandatet och vars förlängning Javier Solana beskriver i citatet ovan från 2009. Utifrån STS tolkning av internationell lag och respekt för mänskliga rättigheter har Israels ockupationspolitik kritiserats och även EUs politik mot Israel och Palestina. STS menar att USAs liksom EUs stöd till Israel är en bidragande orsak till den konfliktbild som sedan decennier präglar MENA-regionen. I stor utsträckning är det alltfört stormakterna som med Emil Sandströms ord från 1949, ”satt två folk i harnesk mot varandra”. Men även de arabiska folken har rätt att leva i fred och frihet. Under sista halvan av 1900-talet har de västerländska demokratierna stöttat staten Israel trots dess brott mot folkrätten, och även stöttat flera arabiska diktaturer, trots deras väldokumenterade brott mot mänskliga rättigheter. I arabvärlden blir Västvärlden - med rätta - därför ofta anklagade för dubbelmoral: Å ena sidan skickar vi miljoner i bistånd/stöd till MR-grupper som skall utbilda människor i MENA om MR, men samtidigt kan Israel bryta mot samma regelverk utan påföljd.

Eliter i Väst har byggt den rådande dubbelmoralen medan de använt bistånd och MR-retorik gentemot sina befolkningar. Den orsak som västvärlden uppgett för att de stöttat arabiska diktaturer har ofta varit en uttalad rädsla för att islamister skulle ta makten, och att de skulle kränka i synnerhet kvinnors rättigheter. Stödet till kvinnor var viktig i västvärldens retorik inför angreppet mot Afghanistan under hösten 2001, det vill säga direkt efter attackerna mot WTC i New York den 11 september 2001. Man kan emellertid inte låta bli att fråga sig om omsorgen om kvinnor, eller om rädslan för islamister är de västliga eliternas egentliga drivkraft. För vi vet ju att under kriget mot Sovjets ockupation av Afghanistan var USAs och Englands stöd till Mujaheddin betydande. När Mujaheddin försågs med USA-tillverkade Stingermissiler för att skjuta ned ryska MIG-plan kritiserades inte Mujaheddin för deras kvinnosyn. Detta indikerar snarare att västmakterna gärna stödjer islamister om det passar västvärldens intressen. Kritik för dubbelmoral måste även riktas direkt till Sverige. I Bahrain har folket gjort uppror men dessa slogs ned med hjälp av militär insats från Saudiarabien. Sverige säljer vapen till Saudiarabien och därmed bidrar vi till att diktaturen hålls under armarna. Sverige

bör avbryta försäljning av vapen till Saudiarabien, ett land som motarbetar demokrati med brutalt våld. Sverige bör se över försäljning av vapen till hela MENA-regionen.

5 Den arabiska våren är ett exempel på hur mobilisering av människors politiska vilja helt utan våld, når framgång. Så snart våld blandas in skapas en annan dynamik som gör att stora delar av samhället inte längre kan delta. Däremot fredliga metoder kan involvera hela samhället och får när detta är fallet också större legitimitet. STS menar att den breda fredliga folkliga mobilisering som Dr Martin Luther King med flera framgångsrikt använt är bästa vägen för att störta orättfärdiga system och
10 diktaturer och att bygga demokrati.

4b. Den arabiska våren – Palestinakonflikten: Hur hänger de ihop?

Grovt sett finns det i debatten två politiskt olika svar på frågan om hur Palestinakonflikten och den arabiska våren hänger samman. Enligt det ena svaret saknas koppling, medan det andra svaret hävdar att de arabiska folkens krav på frihet är samma krav på frihet som sätter palestiniernas krav på frihet från Israels ockupation. Det första svaret exemplifieras i Wall Street Journal, 26 april 2011, med Josef Joffe vid Hoover Institute:

20 *”the fact that the Tunisian and Egyptian uprisings were inwardly focused, and not about Palestine or Israel, shows that the Palestinian issue was, all along, simply a tool cynically deployed by authoritarian leaders to distract their publics from their own incompetence and corruption. With the passing of these regimes, they claim, the Palestinian issue will decline in significance.”*⁹

Joffe har rätt när han påpekar att Palestinakonflikten använts av de arabiska diktatorerna för att manipulera opinionen och att samla folket mot en yttre fiende: Israel. Men den arabiska vårens krav på frihet och demokrati riktade sig inte endast till dess diktaturer. Palestinier och övriga arabiska folk har rätt att leva i frihet, och efter den arabiska våren har det blivit än mer ohållbart för Israel, Europa och USA att låta den israelisk-palestinska konflikten fortgå. De arabiska folkens krav på frihet är legitima, vare sig om de kräver att befrias från en arabisk diktator eller en
30 israelisk ockupant.

Även Utrikesutskottet i Sveriges riksdag ser en koppling mellan Palestinafrågan och resten av arabvärlden, om än något annorlunda motiverad. Utrikesutskottet valde i sitt betänkande 2005/06: UU8 att fokusera på den muslimska världen i EU:s

---

⁹ Duss, Matthew: "The Arab Spring and Palestine" Near East Quarterly · Wednesday, September 7th, 2011

grannskapsområde, vilket i princip innebär MENA-regionen och Turkiet. Betänkandet menar:

5 *”Palestinafrågan är som också utrikesutskottet påpekar central för islamisters världsbild. Västs agerande ses inte bara av islamister utan av stora delar av världens muslimer som riktat mot araber och islam. En så gott som enig kör av bedömare anser en ömsesidigt godtagbar lösning av denna fråga som en förutsättning för en förbättring av relationerna mellan väst och den muslimska världen, och omvänt att så länge den är olöst har varje strävan till dialog härigenom en begränsning.”¹⁰*

10 Utrikesutskottet i Sveriges riksdag menar alltså att en ”ömsesidigt godtagbar lösning av Palestinafrågan är en förutsättning för förbättrade relationer mellan väst och den muslimska världen”.

15 Efter den arabiska våren har relevansen av denna slutsats ökat. Det finns alltså goda skäl för Europa att identifiera och skala bort den dubbelmoral som länge präglat EU:s politik och istället ta fram en politisk linje som syftar till en rättvis fred i Palestinakonflikten, samtidigt som man har nära kontakter med demokratiskt valda regeringar och ger stöd till demokratiska strävanden i MENA-regionen. Detta gäller även Hamas i Palestina. Beslutet av isolera den demokratiskt valda Hamasregeringen är ett exempel på den dubbelmoral som EU kritiserats för. Den arabiska våren har även påverkat den lokala ”inrikespolitiken” i Palestina och samtalen mellan Fatah och Hamas liksom samtalet mellan Palestina - Israel. I synnerhet relationen mellan Hamas och Fatah är i hög grad påverkad av den arabiska våren.

25 I Amman 1997 genomförde Israeliska Mossad ett attentat mot Hamas ledare Khaled Meshal. Sedan dess har denne levt med beskydd från först Hafez al Assad och efter dennes död från Bashar al Assad. Hamas politiska ledning har i ca 10 år haft en fristad i Damaskus. Hamas har dock inte tillåtit bedriva politisk verksamhet från Syrien eller öppet organisera de 300 000-400 000 palestinska flyktingar som bor i Syrien. När upproren i Tunisien och i Egypten blossade upp stöddes dessa av Hamas. Eftersom den arabiska våren hotade även regimen i Syrien uppfattades Hamasledarens närvaro i Damaskus som illojalt och han uppmanades att lämna landet.

Under flera år har Fatah och Hamas fört samtal om samarbete och om försoning under egyptiskt överinseende. Egypten har fred med Israel och stort ekonomiskt

---

¹⁰ Mossberg, Mathias: SKILDA VÄRLDAR ELLER GEMENSAM FRAMTID? - om dialog med den muslimska världen. Del I. Stockholm dec 2006. (opublicerad), sidan 6

stöd från USA. Egypten under Mubarak stödde Fatah i dessa förhandlingar. Hamas har för sin del menat att Egypten motarbetat en fungerande ömsesidigt rättvis överenskommelse mellan Fatah och Hamas. När Mubaraks regim föll, förändrades villkoren för Fatah och Hamas i Egypten. Redan i maj 2011 gjorde de en ny
5 överenskommelse då Mahmoud Abbas (Fatah) och Khaled Meshal (Hamas) möttes i Kairo för att skriva under en överenskommelse om att forma en nationell enhetsregering i Palestina. Men avtalet är osäkert. Fatah och Abbas har fått stark kritik från Israel för att de närmar sig Hamas. Samtidigt pågår hårda interna strider inom Hamas om vilken politik de bör föra givet den arabiska våren. Hamas är
10 också utmanade av lokala miliser på Gaza som kräver att Hamas skall leda den väpnade kampen mot Israel.

Den arabiska våren har inneburit att Syrien inte längre är värdland för Hamas-ledaren och att Egypten inte längre stödjer Fatah. Det finns indikationer på att Egyptens nye president och brödrskapet i Egypten stödjer Hamas på Gaza, men
15 realpolitiska hänsyn gör att läget förändras snabbt. Gaza har varit blockerad sedan 2007 men tunnarna till Egypten har alltmer kommit att ersätta handeln med Israel. Och många har nog trots att Muslimska Brödrskapet i Egypten skulle vara villiga att stötta Hamas på Gaza. Men under våren 2013 har Egypten pumpat in avloppsvatten i de tunnlar mellan Gaza och Egypten genom vilka Gaza kunnat
20 kompensera för blockaden från Israel. Egypten erbjuder alltså inte Gaza någon egentlig lättnad. Många bedömare, till exempel International Crisis Group (ICG) menar att de islamister som under de senaste 12 – 18 månaderna kommit till makten i arabvärlden, inte minst Brödrskapet i Egypten, mycket gärna vill ha fungerande relationer med västvärlden. Det är svårt att säga om President Mursi
25 tvingas till att stänga tunnlar till Gaza med avloppsvatten, men denna politik gynnar dem som vill att Gaza isoleras. Många menar att Egypten – även med Muhammad Mursi som president - och Israel har ett gemensamt intresse i att stävja Gaza och att se till att militanta grupper på Gaza hålls lugna. Det finns även tecken på ett närmande i relationerna mellan Egypten och Turkiet.

30 Inom den arabiska våren är Israels ockupation av palestinska områden samt blockaden av Gaza integrerade delar i det förtryck och i den dubbelmoral som den arabiska våren vänder sig emot. I samtal med aktivister i Egypten är det uppenbart att de ser Mubarak och hans nära samarbete med USA som en bricka i samma förtryck som USAs stöd till Israel, samt ockupationen av Västbanken, Gaza och
35 Golan. Den arabiska våren är därmed inte endast ett uppror mot några enstaka diktatorer utan ett uppror mot en världsordning som valt ut de arabiska folken i

MENA-regionen att bära en tung social och ekonomisk last för att USA:s och EU:s intressen i regionen inte skall hotas.

4c. Palestina och Israel - enstatslösning eller tvåstatslösning?

Många menar idag att det inte finns några fysiska eller politiska förutsättningar för
5 en politisk lösning av Palestinafrågan som innebär att två stater bildas i det forna
brittiska mandatet Palestina. Israels ockupations- och bosättningspolitik har, menar
en del, omöjliggjort en palestinsk stat på Västbanken och Gaza. Andra hävdar
istället att en politisk lösning inte kräver två skilda stater, men kräver att judar och
10 palestinier klarar att bo tillsammans. Nästa steg i detta resonemang är att judar och
palestinier redan bor på samma yta, och att politiken skall fokusera hur man kan bo
tillsammans, istället för att fokusera hur området skall delas. Den yttre geografiska
gränsen för denna nya stat är hela det forna brittiska mandatet Palestina.
Förespråkarna för denna ”Enstatslösning” vill att politiken fr.o.m. nu skall förändra
15 villkoren för alla som idag bor i området för brittiska mandatet Palestina i riktning
mot att alla skall få lika rättigheter. Men PLO eller PNA håller kvar vid
tvåstatslösningen. Även Israel håller kvar vid sin tolkning av tvåstatslösningen.
Hamas vill etablera ett islamiskt Palestina över hela mandatet, men har starka
moderata grupper som vill erkänna Israel de facto genom att ingå vapenstillestånd
20 idag står alltså mellan dem som håller kvar vid tvåstatslösningen och de som
förespråkar en ny gammal variant av enstatslösningen.

STS hållning i denna diskussion är att tvåstatslösningen fortfarande är möjlig. Men
det finns hinder i vägen. Muren på Västbanken, blockaden av Gaza, bosättningsarna
25 och hundratals check points kan avvecklas, och Palestina kan ta över de hus och
vägar som byggts för judiska bosättare. Det är komplicerat, men det skulle gå. STS
menar vidare att varje diskussion om att ge upp tvåstatslösningen negligerar de två
(eller många) palestinska parternas ansvar och rätt att formulera villkor för en
fungerande politisk lösning. Men, samtidigt är det uppkomna fysiska läget på
30 marken och det rådande geografiska läget bekymmersamt. En möjlig väg framåt
vore möjligen att etablera parallella stater i hela mandatet Palestina, ungefär som
formulerats av ”Parallell states”, ett forskningsprojekt vid Lunds Universitet under
ledning av bland andra Mathias Mossberg.

Men även detta kan etableras endast om parterna så accepterar. I väntan på att
parterna löser de problem vi antytt, och många fler, är det lika fullt EU:s och USA:s
35 ansvar att se till att parterna följer internationell rätt och respekterar mänskliga
rättigheter samt arbetar aktivt för en tvåstatslösning istället för att som nu

normalisera Israels expansion. Det går att ställa hårda och effektiva krav på båda parter, vilka båda är beroende av externt stöd för sin nuvarande politik. Varje dag som EU och USA underlåter detta är en dag då människors problem i vardagen växer. Ansvaret vilar tungt på EU och USA.

5 4d. Andra politiska partier i Sverige & Alliansens politik

MENA är ett område som diskuteras av alla partier i Sverige. Under senare år har stöd till kristna minoriteter i området haft en framträdande plats i Folkpartiets uttalanden om situationen i MENA-området. I en artikel i Kyrkans Tidning 29 aug 2012 skriver folkpartiets utrikespolitiska talesperson Fredrik Malm:

10 *”USA och EU måste inkludera skydd av kristna minoriteter i sina utrikespolitiska doktriner för Mellanöstern respektive det södra grannskapet. Frågan måste också föras upp i FN, dels i ljuset av kommande flykting-strömmar, men också för att uppmärksamma MR-övergrepp och mana till skydd för det kristna kulturarvet.”*

En politik där stormakterna förväntas skydda vissa grupper i MENA-regionen har
15 prövats tidigare, under 1800-talet och den är inte okomplicerad. Då var det bla Frankrike som skapade särskilda överenskommelser med det ottomanska imperiet som gav vissa minoriteter skydd. Märkligt nog gör Folkpartiet och de övriga partierna i Alliansen inga allvarliga försök att placera in vare sig minoriteterna eller islam i de samhällskontexter de lever i. Det är också tydligt att Alliansens partier
20 inte tolkar minoriteternas situation som konsekvens av de forna diktaturernas politik för att härska och söndra. I Egypten är kopterna en grupp som Mubarak ofta spelat ut mot muslimer. Utan skydd från staten blir minoriteter brickor i ett ofta cyniskt politiskt spel där en illegitim makthavare som Hosni Mubarak sökte stöd hos kristna som deras beskyddare. Lösningen är inte att stormakterna tar dem
25 under sitt beskydd, men en analys som visar bristerna i en politik där staten inte ger varje individ samma välfärd och inte heller samma juridiska status. Men Alliansens partier menar nu inte att samhället skall förse individer med välfärd, men det som alliansen kallar valfrihet. De har därmed en lucka även i sitt sätt att analysera MENA-regionen. Det finns klara fördelar med att staten bryr sig om varje individ
30 istället för grupper/minoriteter. STS föreslår att länderna skall påbörja en mödosam process mot en generell välfärd där staten genom reformer gradvis bevisar sitt värde för individen. Utan en stabil trygghet tex i form av en fungerande försäkringskassa kommer individen att söka sig till gruppen/familjen/minoriteten eller till den religiösa gruppen för beskydd. Det är en sådan utveckling som folkpartiets och KD:s politik leder till.
35

Centerpartiet har en MENA-politik som i mycket liknar STS med fokus på folkrätten. Moderaterna har en vag MENA-politik. Sveriges utrikesminister Carl Bildt är idag en kunnig garant för att Sveriges utrikespolitik följer folkrätten, men den bloggande och flackande utrikesministern får också skarp kritik för att resa för
5 mycket och inte leda sitt departement. Regeringens – och Sveriges - politik mot MENA, civila samhället och bistånd genomgår nu en snabb omvandling. Moderaterna är inget folkrörelseparti och de ser inte folkrörelser som viktiga aktörer i utrikespolitiken. De har dragit ned på informationsbidraget till folkrörelser. De har ställt allt hårdare krav på revisionsrutiner på ett sätt som -
10 medvetet eller inte – tränger ut små organisationer från bistånd. Regeringen har sedan länge aviserat en ny Biståndspolitisk plattform, men den dröjer. När det gäller demokratisträvanden i MENA är intrycket att de fäster stor vikt vid digitalisering, men inte vid folkrörelser. Politik för Global Utveckling (PGU) som togs fram 2003, hade om den genomförts kunnat råda bot på delar av den
15 dubbelmoral som karakteriserat Sveriges relationer med MENA. Syftet var ju att samordna politikområden. Det verkar nu som om regeringen inte planerar någon satsning på PGU. De skyller istället på att departementen har revirstrider mellan sig. De skriver på sin hemsida:

20 *”Utrikesförvaltningsutredningen (SOU 2011:21) konstaterar att dagens globala politik kräver ett målmedvetet samarbete över departementsgränserna, men att revirtänkande i det löpande samarbetet mellan departementen ofta kan vara hämmande.”¹¹*

Moderaternas MENA-politik skiljer sig från Folkpartiet och KD, och från Centerpartiet. (M) ger inte analysen av religion, minoriteter, eller sociala faktorer
25 bakom arabiska våren någon framträdande plats. De förlitar sig i stor utsträckning på EU, och (M) menar att EU bör ge:

30 *”ett tydligare stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och öppna ekonomier. I grunden handlar det om att EU ska stå för en värdedrivna utrikespolitik för att bättre kunna verka för en demokratisk utveckling framförallt i Nordafrika och Mellanöstern. Det handlar om att inspirera och stödja länder som står vid historiska vägskalet och vars val kommer att ha betydande återverkningar på Europas utveckling.”*

”Mer av frihandel och samarbete måste ersätta dagens tullar och murar.”

---

¹¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/15727/a/196644>

Alliansens politik borde lyssna mer till Centerpartiets betoning av folkrätten. Men i övrigt har Alliansens partier en ojämn beredskap för att möta den arabiska våren, eller för att utforma en MENA-politik som tar MENA-områdets särskilda politiska och religiösa historia på allvar. För sin MENA-politik får Alliansen sätta sitt hopp till kloka tjänstemän på Sida och UD, om nu regeringen kan få bukt med det revirtänkande som uppenbarligen hämmar samarbetet mellan departementen. När regeringen på sin hemsida skyller på departementen avslöjar ju regeringen samtidigt, för öppen ridå, att den inte kan styra svensk utrikespolitik.

10 5. Vad bör göras: Förslag till åtgärder

5a. EU-nivå. Politik för gemensam säkerhet:

All politik måste bygga på ett tydligt egenintresse. Och i STS bedömning ligger det i EU:s intresse att MENA-regionens demokratier utvecklas och stärks. Det ligger inte i EU:s långsiktiga intresse att MENA domineras av diktaturer. Efter den arabiska våren bör EU nu ta tillfället att i grunden omvärdera sin politik gentemot MENA. Problemet för EU är att många länder i EU stött de tidigare arabiska diktaturerna och att man samtidigt stött Israel som brutit mot folkrätt och inte respekterat palestiniernas mänskliga rättigheter. Från 2007 har EU haft en policy som syftade till stabilitet i Mellanöstern (Instrument för Stability). Den syftar till: ”*The Instrument for Stability (IFS) aims to contribute to a comprehensive prevention approach to state fragility, conflict, natural disasters and other types of crises*”.¹² Att EU etablerade en policy för stabilitet medan flera länder fortfarande var diktaturer har diskuterats av många. Anna Jardfeldt på Utrikespolitiska Institutet menar att EU har ambitionen att vara en global utrikespolitisk aktör, men att fokus ligger i EU:s närområde. Med fokus på Mellanöstern menar Jardfeldt att:

30 *”EU:s tidigare ledord i sin utrikespolitiska hållning gentemot Mellanöstern och Nordafrika (MENA) var stöd för ”stabilitet”. Utvecklingen sågs framförallt ur ett säkerhetspolitiskt prisma som dominerades av den israelisk-palestinska konflikten. Fokus låg på frågor som energi, migration och hur man kan bekämpa fundamentalistisk islam.”*¹³

Många menar att EU:s strävan efter stabilitet och säkra leveranser av olja/energi är ett skäl till att EU stött de tidigare arabiska diktaturerna. De har antagits vara

---

¹² <http://www.developmentportal.eu/wcm/information/guide-on-eu-development-co-operation/legal-basis-of-eu-development-policy/secondary-legislation/legal-framework-of-eu-external-assistance-2007-2013/the-instrument-for-stability-ifs.html>

¹³ <http://www.ui.se/upl/files/61534.pdf>

garanter mot ”fundamentalistisk islam”. Den arabiska våren visar att de arabiska diktaturerna inte hade folkens stöd och en rimlig tolkning är därmed att EU:s policy saknat stöd bland invånare i arabvärlden. STS menar att EU:s policy bör förändras. EU och andra aktörer har försökt minska kontakterna med islamister och ett exempel på de svårigheter som denna hållning i EU (och i USA) skapar beskriver Sida i sin ”Bedömningsunderlag för ny samarbetsstrategi med Västbanken/Gaza”:

”USA och EU:s så kallade ”non-contact-policy” med Hamas har därtill begränsat möjligheterna till stöd för Gaza.”¹⁴

10 Vi ser att EU formulerat en policy som syftar till att undvika kontakt med Hamas och att motarbeta fundamentalistisk islam och dessutom ser vi att Sida upplever att EU och USA begränsar Sveriges möjligheter att ge stöd till Gaza. Det framstår som rimligt anta att USA och EU har en policy som dels gör det svårt att få fram stöd till Gaza, men dessutom bidrar till att västvärlden och islamister av olika slag inte
15 lär känna varandra. Därmed är risken stor att stereotyper etableras på båda håll. En effekt av dessa stereotyper ser vi i uppflammande islamofobi. Men denna process går att påverka.

STS menar dels att detta bidrar till att Gaza isoleras och att denna policy riskerar att skapa extremism och att hota säkerheten runt Medelhavet. EU bör emellertid inte
20 försöka använda folkrörelser och civila samhället för att undervisa MENA-regionen om EU och EU:s syn på MR och demokrati. Folkrörelser kan förmedla kunskap om MENA till EU/Sverige och från EU/Sverige till MENA. Rörelser och civila samhället i EU-länder ska, menar STS, alltså inte ”användas” för att ”sprida/missionera” svenska ideal eller för att utbilda människor i MENA om
25 demokrati på det sätt som demokrati fungerar i Europa. Kontakter mellan samhällen och mellan folkrörelser är mer komplext än så. Och värderingsförändringar är mer komplexa än så. Vi vet från studier av värderingarförändringar att de förändras långsamt. Sedan 1970-talet har Ronald Ingelhardt med flera studerat värderingsförändringar i hela världen. En slutsats är
30 att socioekonomisk förbättring leder till krav på demokratiska friheter. Denna ståndpunkt är inte självklar, för många menar samtidigt att krav på demokrati kan väckas även bland fattiga. Vårt partis egen historia är ett exempel på det senare. Det finns alltså inget skäl att undvika samtal om MR och demokrati i fattiga länder, men det understryker värdet av att samtal tar hänsyn till att värderingar förändras
35 långsamt och att värderingar hänger samman med hur människor lever. Man

---

¹⁴ ”Bedömningsunderlag för ny samarbetsstrategi med Västbanken/Gaza”. sid 7.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/16/63/15/c0874b53.pdf>

kanske kan dra slutsatsen att människors egna vilja och livsvillkor på plats är viktigare drivkrafter för att utveckla demokrati än viljan hos utifrån kommande bistånd. Värdet hos rörelser och civila samhället i MENA regionen är – och i Sverige - att de samlar upp och formulerar folkets vilja och att de på så vis blir del i områdets demokratiska utveckling på områdets egna villkor. Idealt sett kan demokratiskt sinnade rörelser i olika delar av världen samarbeta. Men Europas koloniala historia och EU:s dubbelmoral försvårar för ett förtroendefullt utbyte mellan EU och MENA.

Ett sätt att ta den arabiska våren på allvar vore att större andel av de pengar EU och regeringen idag satsar på MENA-regionen viks för utbyten och att man explicit strävar att utforma kurser som syftar ömsesidigt utbyte av kunskap. Rörelser, civila samhället och partier i MENA kan lära oss i EU hur EU stött diktatur och de kan lära oss att ändra oss. Men processen kommer att vara trög, och den kommer att ta tid. Givetvis är det fortfarande angeläget att det råder fred och stabilitet runt Medelhavet. Men efter den arabiska våren måste EU inse att villkoren för fred och stabilitet inte stavas stöd till diktaturer, men stöd till demokrati på de arabiska folkens villkor. EU bör tillämpa fler av sina instrument för att stötta demokratiska rörelser som arbetar på sina villkor, och kanske kan EU även pröva tanken att European Neighbourhood Policy (ENP) inte bara skulle verka för att utvidga EU österut, men även skulle diskutera om länder söder om EU kan beredas medlemskap i EU.

Sedan oktober 2012 har EU och Palestinan Authority (PA) inlett ett samarbete som är ett steg i rätt riktning: ”a new European Neighbourhood Policy Action Plan”.¹⁵ Denna fokuserar samarbete mellan Palestina och EU, och syftar till att:

- ”Deepen bilateral relations in preparation for establishing a full-fledged Association Agreement between the EU and the future state of Palestine.
- Work together towards building a Palestinian state based on the rule of law and respect for human rights and democratic, accountable institutions.
- Ensure sustainable PA finances and economic development throughout the occupied Palestinian territory.
- Support the political, economic, social and cultural rights of the Palestinian population in East Jerusalem.
- Promote inclusive development in Area C.”¹⁶

---

¹⁵ http://www.eu-un.europa.eu/articles/en/article_12764_en.htm

Denna Action plan är ett bra steg, men för att arbeta fram ett förhållningssätt mellan EU och MENA som redan är beprövat borde EU kunna gå längre och använda samarbetet med Israel som modell.

5 Det finns omfattande dokumentation av det arbete om EU gör gentemot länder i EU:s närhet, bland andra Israel och de ockuperade palestinska områdena.¹⁷ En övergripande beskrivning av samarbete som EU har vi sett ovan formulerad av Javier Solana, och med staten Israel som förebild bör Palestina snabbt kunna
10 åtnjuta samma fördelaktiga avtal med EU, och stegvis kan varje demokrati i MENA-regionen inkluderas. Det är ett omfattande arbete som ligger framför EU med att bjuda in eller nyetablera arbetsgrupper för Palestina och arabvärlden, inom alla de områden där Israel medverkar. Några inledande steg i detta arbete är att EU använder sin makt till att se till att Israel ger Palestina – både Västbanken och Gaza
15 Gaza och Västbanken. Detta skulle minska den politiska spänning som råder och ge möjlighet för Palestina att generera sin egen ekonomi på egna meriter och inte som nu, att vara beroende av stöd från EU och beroende av Israels goda vilja. EU skulle kunna vara mer aktiv mot att Palestina blir en självständig stat.

Vi ser att EU kortfattat inser effekterna av att Israels ockupation fortgår, att Israel
20 bryter mot Oslo-avtalet och att brott mot MR på ockuperat område fortsätter. Samtidigt fortgår också EU:s samarbete med den militärmakt som genomför ockupationen. EU gör sig härmed skyldig till att ockupationen och blockaden normaliseras. EU noterar även att den ekonomiska och sociala situationen på Gaza är fortsatt prekär, pga blockaden. Men EU noterar detta, mer som ett faktum än
25 något som EU kan eller försöker att åtgärda. EU antyder även att alla Gazas passager till slut kommer att öppnas för stöd, handel och personer, men läsaren får inte veta hur eller när detta är tänkt att ske. Alternativet till detta passiva förhållningssätt vore att skriva att Palestina – både Västbanken och Gaza – skall tillerkännas samma status i relationen med EU som Israel har.

30 Det åligger samtidigt EU att snabbt etablera en rimlig och uppdaterad beskrivning av sin egen historia i närtid och besvara frågorna: Varför stödde flera länder i EU de tidigare arabiska diktaturerna och hur uppriktigt är EU:s nya stöd för de arabiska demokratierna? Varför ställer EU höga krav på att arabstater skall följa MR när Israel varje år i decennier tillåtits bryta mot FN-resolutioner och MR utan några

---

¹⁶ http://www.eu-un.europa.eu/articles/en/article_12764_en.htm

¹⁷ se tex: http://ec.europa.eu/world/enp/documents_en.htm#2

påföljder? En ny EU-policy skulle kunna bestraffa varje aktör som bryter mot MR, och därmed skulle EU inte behöva dra på sig kritik för dubbelmoral.

5 Samarbete med EU skall förutsätta respekt för de värderingar som drivit de demokratiska aktörerna i den arabiska våren. Dessa värden är mycket lika de värderingar som formuleras i deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna. Den kritik som många MR-grupper och kyrkor formulerat mot EUs nuvarande politik gentemot Israel på de palestinska ockuperade områdena ställer sig STS bakom när de menar att all utveckling av EUs relationer med Israel måste föregås av att Israel gör förbättringar när det gäller respekten för internationell rätt på ockuperade områden och att Israel respekterar MR för de 1,3 miljoner palestinier som bor i Israel.¹⁸ Samma villkor bör användas när steg mot samma slags samarbete med arabiska demokratier formuleras.

15 Men kritik och bojkott är bara en del av den politiska verktygslådan. Om Israel fortsatt skall vara så integrerat i EU som Javier Solana beskriver bör alltså även Palestina snarast ges samma status. I annat fall fortsätter EU:s politik att skapa grundläggande ojämlikheter, demokratier bedöms olika, och detta riskerar att motverka fred och stabilitet i området.

20 Blockaden av Gazaremsan är en särskilt angelägen fråga som förtjänar att omnämnas igen. På väg mot en politik där Gaza kan handla fritt kan EU göra mer än man gjort för att ställa krav på Israel så att Gaza kan återförenas geografiskt och politiskt med Västbanken och att de får ha fria kontakter med resten av världen. Utan kontakt mellan Gaza och Västbanken kommer Palestina inte kunna hänga samman. Om blockaden av Gaza fortgår ser vi hur den politiska kartan de facto gradvis ritas om. Samtidigt dras Västbanken in i en annan politisk dynamik där beroendet av Israel påverkar alla politikområden. Sammantaget splittras och försvagas Palestina och möjligheten för fred mellan Israel och Palestina sjunker. Ett ytterligare område där EU och svenska aktörer kan bli mer aktiva är försoning mellan Hamas och Fatah. Om detta inte sker inom en snar framtid – inom ett par år – ser vi att det politiska och kulturella gapet mellan Västbanken och Gaza blivit så stort att Palestina som stat blivit en politisk omöjlighet.

35 Splittringen mellan Västbanken och Gaza, respektive den mellan Fatah och Hamas syns även i den spänning som växer fram mellan det sekulära Fatah och det religiösa Hamas. Skall sekulära och religiöst motiverade politiska idéer kunna leva sida vid sida i samman nation i Mellanöstern, eller måste sekulära och religiösa grupper antingen besegra varandra eller leva i olika stater? För att komma framåt

---

¹⁸ <http://www.euromedrights.org/en/news-en/emhrn-releases/statements-2012/12051.html>

måste både Sverige och EU addera en höger-vänsterskala till den politiska analysen. Det räcker inte att anklaga religiösa för att vara fundamentalister utan att se att konkreta politiska krav på ett bättre liv ibland formuleras via religiösa organisationer. Till exempel arbetar Fatah – som är medlem i
5 Socialistinternationalen – inte för att omfördela resurser från rika till fattiga inom Palestina, och på detta sätt riskerar Fatah att förlora inrikespolitisk legitimitet. Om Palestina lyckas finna vägar att hantera motsättningen mellan sekulära och religiösa liksom höger och vänster i politiken kan problemet lättare lösas i andra länder i regionen. Men, om Palestina misslyckas kommer flera länder att misslyckas. STS vill
10 medverka till att Palestina kan utforma en politisk praxis som ger frihet åt religioner och/men som samtidigt lyckas definiera ett kontrakt mellan stat och medborgare där staten är sekulär eller religiöst och etniskt neutral, medan individer med olika religion och etnicitet kan leva sida vid sida inom samma stat.

I Sverige är staten den aktör som har kapacitet och legitimitet att garantera
15 individens trygghet. Men om staten i något land inte kan eller vill ta detta ansvar då ser vi hur andra aktörer rycker åt sig det initiativet och vinner stöd. Den välfärd som Muslimska Brödraskapet försett folket med i Egypten är en viktig bakgrund till deras nuvarande politiska styrka. Frågan om försoning mellan Fatah och Hamas beror av staten Palestinas förmåga att garantera medborgare trygghet, och
20 försoningen beror även på om Palestina lyckas formulera en idé om medborgarskap i Palestina. De många uppflamnade konflikterna mellan minoriteter i MENA-regionen belyser även detta problem. Och det finns tecken på att västerländska politiska aktörer motsätter sig en försoning mellan Fatah och Hamas. Det blir därmed svårt att förstå deras alternativa politiska lösning. Det finns mycket som
25 tyder på att USA och andra politiska aktörer inte ser en försoning mellan Fatah och Hamas som del i deras intresse i regionen. Det är angeläget att följa de rekommendationer som bland andra International Crisis Group formulerat. Internationella aktörer bör använda de möjligheter som idag finns att etablera närmare kontakter med islamistiska regeringar och partier i MENA-regionen. Här
30 finns det ett stort handlingsutrymme, men det gäller att våga gå emot en politisk tradition i väst som ligger fast från de dagar då västvärlden stödde arabiska diktaturer för att hindra framväxten av islamister.

Konstruktiva förslag för en EU-politik för gemensam säkerhet

En konstruktiv europeisk politik för gemensam säkerhet bör inkludera följande fyra områden:

- 5 1. **Omedelbara hot ska mötas polisiärt och inte militärt.** Det misstag USA gjorde efter 11 september, att möta attackerna militärt istället för polisiärt bröt den positiva nedrustningstrenden efter kalla krigets slut och fick islam att ersätta kommunismen som hot. Det finns reella hot, men de måste mötas inom ramen för rättsstaten och med full respekt för folkrätt och mänskliga rättigheter. Sverige är idag säkrare än några av de grannländer som valde att 10 gå i armkrok med USA i Irak-kriget, men samarbetet med CIA för att utvisa Egyptensvenskarna eller för att delge konstruktionsritningar av svenskbyggda skyddsrum i Bagdad har gjort oss mindre och inte mer säkra.
- 15 2. **Ta avstånd från diskriminering av muslimer och judar.** Europas integrationspolitik har stora brister och den högerpopulistiska motreaktion som växer fram i de flesta länder är en säkerhetsrisk. Sverige har lyckats bättre än många grannländer vad gäller försörjning, demokratisk delaktighet och att stå emot krav på generella förbud av slöja och minareter. Men även hos oss finns subkulturer av permanent utanförskap, som kombinerat med 20 populistiska krav på olika inskränkningar av religionsfriheten kan bli eldfångd.
- 25 3. **En folkrättsligt konsekvent utrikespolitik.** Västvärldens dubbelmoral i relation till Mellanösternregionen måste upphöra. Det faktum att Israel medvetet obstruerar säkerhetsrådsresolutioner utan konsekvenser, medan Irak anfölls utan stöd i säkerhetsrådet, vållar djupa sår. Eller ett selektivt sätt att erkänna val, även om de gått rätt till. Sverige har också här en bättre politik än många grannländer. Vårt traditionella stöd för en palestinsk stat, 30 vår vägran att delta i Irakkriget och vårt deltagande i FN-aktionen för Libyen har stärkt vår säkerhet. Samtidigt ska vi vara medvetna om att vår envisa medverkan i det misslyckade kriget i Afghanistan, vår oförmåga att erkänna det palestinska valet 2006 eller Folkpartiets och Kristdemokraternas inflytande på regeringen mot ett erkännande av Palestina har ett säkerhetspolitiskt pris.
- 35 4. **Ta ansvar för yttrandefriheten.** Att ha rätt att säga allt, innebär inte att det är lämpligt att säga allt. De filmer, karikatyrer eller konstverk som under senare år vållat så starka känslor är ofta medvetna provokationer. De når medial uppmärksamhet, inte på grund av sina kvalitéer, utan för den

provokation de skapar. Media har ett ansvar att skildra den uppståndelse som blir, och en självcensur i detta avseende innebär risker för yttrandefriheten. Däremot har publicister och konstnärer anledning att självkritiskt ställa frågan varför man vill medverka i den plumpa och ibland rasistiska initiala publicering eller utställning av dessa provokationer.

EU politik för religion som fredsfaktor

Ett exempel på hur religiösa organisationer kan involveras i konstruktiva processer för fred, försoning och även säkerhet hämtas från STS projekt på Cypern. Denna modell skulle kunna bli ett verktyg i Sveriges och EU:s utrikespolitik och tillämpas i alla länder i MENA-regionen, även längs norra delen av Medelhavet.

Den Grekisk-ortodoxa Ärkebiskopen och den muslimska Stormuftin på Cypern är ledare för sina respektive folkgrupper. Den religiösa tillhörigheten är viktig för öns alla invånare. Men av historiska, etniska, språkliga och ekonomiska skäl är de kristna även knutna till Grekland och muslimerna till Turkiet. Idag är Cypern en politiskt delad ö och dess norra del är ockuperad av Turkiet. På den norra sidan bor idag i huvudsak muslimer och på den södra bor i huvudsak kristna. Sedan århundraden har ön bebotts av båda grupper som levt sida vid sida, men det är endast under de senaste decennierna som ön varit politiskt delad. Invånarnas identitet är i hög grad knuten till deras religion, men vilken roll har religionen och de religiösa ledarna i konflikten? Sedan 3 år arbetar STS med att arrangera möten mellan religiösa ledare och mellan unga från de olika folken/religionerna. Ledarna träffar varandra och de unga träffar varandra för att diskutera hur religionerna kan bidra till fred och försoning. Ur de religiösa traditionerna kan man hämta stöd för respekt för nästan, rättvisa och att varje människa – både man och kvinna - är skapad som jämlike. Om unga och medelålders möts på läger, utbyten, resor, för studier av identitet, religion och historia kan en ömsesidig nyfikenhet och vänskap skapas. Detta slags tålmodigt mobiliserande och folkbildande arbete ger inte snabba resultat, men det bygger relationer mellan människor i fred så att breda grupper lär känna varandra och därmed har lättare att hantera konflikter om/när de uppstår. Och, jämfört med annan förebyggande säkerhetspolitik är denna form mycket kostnadseffektiv och den kan användas i alla länder med respekt för varje lands unika historia. Den berör grupper som kommer att stanna kvar, och i många fall bli nästa generations ledare både inom politik, näringsliv och sport.

Detta slags – nydanande och okonventionella - arbete för gemensam säkerhet kan med fördel genomföras av EU, men även Sverige kan välja att utveckla ett bredare

program där kyrkor och civila samhället kan involveras. I Sverige har Fredrik Reinfeldt valt att sluta träffa de religiösa ledarna. Stefan Löfven däremot har återupptagit en tradition från Olof Palmes tid att regelbundet tala med de religiösa ledarna om samhällsfrågor. Socialdemokratin har även på detta sätt medverkat till 5 samhällsbygge och till att skapa en demokratisk kultur.

5b. Sveriges regering.

Relationen mellan Sverige och Israel kan tjäna som exempel på hur Sverige kan etablera samarbete med demokratiska länder i MENA. När Sverige under mitten av 10 1900-talet inledde samarbete med Israel så involverades först civila samhället – eller dåtidens folkrörelser. Idag har detta samarbete utvidgats, och det har varit till nytta för Israel. Samarbete är möjligt, och det tar tid.

Sverige och Israel har en lång historia av handelsrelationer, som sträcker sig tillbaka till långt före Sveriges inträde i EU. Handeln mellan Sverige och Israel har ökat märkbart sen 1995. Handeln mellan Sverige och Israel företas sedan 1995 inom 15 ramen för associeringsavtalet mellan Europeiska Unionen och Israel. Innan 1995 reglerades den bilaterala handeln av avtalet mellan EFTA och Israel. Associeringsavtalet med EU innebär att all handel med industriprodukter – såväl import som export – är tullfri, medan endast ett fåtal jordbruksprodukter åtnjuter samma tullprivilegium. Ett avtal mellan Sverige och Israel om utvecklings- och 20 forsknings-samarbete inom högteknologi undertecknades 2000. Inom ramen för avtalet skapades även ett specifikt projekt – SIBED – i syfte att främja utvecklingen inom områdena högteknologi, clean tech och life science. Israel exporterar till Sverige för ca 1 miljard svenska kronor medan den svenska exporten till Israel uppgick till drygt 3 miljarder kronor år 2011.¹⁹ De största exportvarorna är lastbilar, 25 papper och kartong, telekommunikation samt stål och järn. På importsidan är det främst ingenjörskonstruktionsprodukter, matvaror och kemiska produkter som dominerar.

Ett flertal större svenska företag har börjat exportera till, och investera i Israel. Bland dessa kan nämnas Ericsson, som öppnade ett kontor i Israel februari 1998 och har för närvarande 55 anställda; ASSA ABLOY, som 1999 köpte ett israeliskt 30 säkerhetsföretag (Multilock); och Volvo, med cirka 600 anställda, som 1996 investerade i en bussfabrik i Caesarea. Möbelföretaget IKEA öppnade sin första butik i Israel i april 2001 och en andra butik stod klar 2010. Samma år etablerade sig även H&M i Israel och har redan sex butiker runt om i landet. För närvarande har sammanlagt tio svenska företag permanent etablering i Israel. Svenska och israeliska

---

¹⁹ Se tex: <http://www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Tel-Aviv/Handel/Handel-med-Israel/> eller <http://www.zionit.se/handeln-mellan-sverige-och-israel/>

företag samt högskolor ingår i en lång rad gemensamma forskningsprojekt på tillämpade och grundnivå. Projekten är multi- samt trilaterala och en stor del innefattas av EU:s sjunde ramprogram för forskning och teknisk utveckling som sträcker sig till 2013. F n pågår 46 projekt där länderna samarbetar.²⁰

5 Det nu gällande övergripande målet för Sveriges utvecklingssamarbete med MENA-regionen formulerades 2009, men kan i ljuset av relationerna mellan Israel och Sverige sägas gälla sedan lång tid. De handelsrelationer som Sverige och Israel byggt är en komponent i den hållbara utveckling som målen för 2010-2015 (se nedan) innebär. Men det är ett problem att dessa nära handelsrelationer inte kan
10 omfatta Palestina. I samarbetsstrategi för utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2010-2015 skriver UD:

”Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet med Mellanöstern och Nordafrika är stärkt demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt en hållbar utveckling som förbättrar förutsättningarna för fred, stabilitet och frihet i regionen.”²¹
15

De nära handels- och ekonomiska relationerna med Israel ger Sverige och svenskar stora möjligheter till vänskap och utbyte med Israel, och även stora möjligheter att via handel och BDS (Boycott, Desinvestment and Sanctions) att påverka Israel att avbryta den olagliga ockupationen av palestinska områden. Om Sverige skulle vilja bygga upp kontakter med resten av MENA på det sätt relationerna med Israel byggts finns det exempel från decenniernas samarbete med Israel att lära från, men detta kräver politiska beslut som möjliggör resor och handel med Palestina och demokratier i MENA. Det är idag mycket komplicerat att besöka Gaza och tillståndsförfarandet i Israel gör att många drar sig för att ens försöka. Resan via
20 Egypten är möjlig, men omständlig. Men utbyten bör komma till stånd. Dessa utbyten kan ta sin början mellan aktörer i civila samhället och givet islams växande betydelse bör ett omfattande utbyte komma till stånd mellan muslimer, kristna och judar på ömse sidor om Medelhavet, både inom och mellan länder.

Sveriges regering bör idag formulera förnyade ambitioner till ”En fördjupad dialog med arabvärlden” som Mathias Mossberg skriver: ”Sverige var tidigt ute på detta område. 1991 höll Europarådet på svenskt förslag ett större seminarium om euro-arabisk förståelse och kulturellt utbyte vars syfte var att bygga nya broar mellan
30

---

²⁰ <http://embassies.gov.il/stockholm/Relations/ProjectActivities/Pages/Sverige%20-%20Israel.aspx>

²¹ <http://www.sida.se/Global/Countries%20and%20regions/Asia%20incl.%20Middle%20East/100831MENA-strategi.pdf>, sid 2.

Dokumentet är skrivet av Utrikesdepartementet, Mellanöstern- och Nordafrikaenheten. Titel är: ”Samarbetsstrategi för utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2010-2015”. Den är daterad 2009-09-09.

5 Europa och arabvärlden. Detta initiativ följdes av Euro-Islamprojektet 1994, som efter en konferens i Sverige och en i Jordanien med tiden länkades in i EUs Barcelonaprocess, och där utmynnade i den så kallade dialogen mellan kulturer och civilisationer, vars styrinstrument antogs i Stockholm 1998, "the Stockholm
10 Conclusions". De svenska aktiviteterna på området omfattade också upprättandet av Svenska Institutet i Alexandria år 2000, av en särskild sektion för dialog vid generalkonsulatet i Istanbul, sektionen för turkiskt-svenskt samarbete, år 2001, samt också tillsammans med Egypten av Anna Lindh Institutet i Alexandria – Barcelonaprocessens dialogstiftelse – som invigdes 2005. Sverige har alltså ett förflutet på detta område som i viss mån kan sägas förplikta. Sverige har ett gott namn i den muslimska världen och misstänks inte för att gå andras ärenden."²²

15 Det pågår redan vissa utbyten med MENA-regionen där unga ledare träffas inom ramen för Svenska Institutets arbete, se något mer om detta nedan under civila samhället. Denna slags dialog bör utvidgas till att omfatta organiserade resor och politikerutbyten för unga ledare inom alla politiska partier i parlamentet. Den dialog som Euro-islamprojektet drev bör utvidgas och involvera nya aktörer som svenska muslimer, kristna kyrkor och deras respektive ungdomsförbund.

20 Svenskt bistånd används bara till länder som av OECD:s biståndskommitté DAC definieras som utvecklingsländer²³, och dit hör inte Israel. Men för att stödja fredskrafter i MENA-regionen kan det finnas skäl för EU och Sverige att se över om inte samarbete med human rights-grupper och fredsgrupper i Israel kan beredas stöd. Men Israels freds- och rättviserörelse bör involveras i arbetet. De lyckas ofta se utanför den starkt polariserade bild av MENA som israels stora medieproducenter förmedlar. En del rättvist orienterade personer menar att den
25 judiska etiska traditionen från profeterna och framåt håller på att kvävas under tyngden av staten Israels politik. De många rättvist orienterade judar, kristna och muslimer runt Medelhavet som menar att alla människor har samma värde och rättigheter bör etablera samarbeten som hjälper Israel ut ur den polariserade världsbild som odlas där. Men detta arbete förutsätter samtidigt en ny och mer
30 djuplodande bearbetning av Europas arv från Förintelsen. För, om staten Israel skall kunna lita på omvärlden och därmed ta sig ur dess nuvarande politiska läge måste i synnerhet européer agera så att judar inte längre har skäl att vara rädda för

---

²² Mossberg, Mathias: SKILDA VÄRLDAR ELLER GEMENSAM FRAMTID? - om dialog med den muslimska världen. Del I. Stockholm dec 2006. (opublicerad), sidan 7

²³ <http://www.sida.se/Global/Countries%20and%20regions/Asia%20incl.%20Middle%20East/100831MENA-strategi.pdf>

sid 2. Dokumentet är skrivet av Utrikesdepartementet, Mellanöstern- och Nordafrikaenheten. Titel är: "Samarbetsstrategi för utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2010-2015". Den är daterad 2009-09-09.

antisemitism. Minnet av Förintelsen är tungt för Europa men tyngre för världens judar.

5c. Civila samhället

I Sidas budgetunderlag 2012-2014 utvecklas innebörden i ”Samarbetsstrategi for utvecklingsamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2010-2015”. Här diskuterar Sida ”det explosionsartade uttryck som demokratiutvecklingen i MENA-regionen manifesterat under början av 2011”²⁴. Detta, fortsätter man ”ger, ökade krav på och framförallt möjligheter till stöd för att stärka demokratiska aktörer och rörelser”. I Sidas budgetunderlag föreslås en ökning av anslagsposten för Mellanöstern och Nordafrika. Och för att precisera vad stödet till demokrati-rörelser skall ägnas skriver man:

*”Sida har bl. a. identifierat nya insatser som ytterligare skulle bidra till att stärka lokala MR organisationer, lokala kvinnoorganisationer, men även stöd för oberoende medier och journalistik. Stöd till valprocesser i regionen kan också bli aktuellt.”*²⁵

Enligt uppgift har det bara under våren 2012 inkommit ca 1700 ansökningar till SIDA för att starta projekt i Egypten och i MENA. Detta är lovande och oroande på samma gång. Arbetet kräver en djupare kunskap om EU:s gamla relation med MENA. Det är inte bara att rusa på i ullstrumporna. Men flera organisationer inom det svenska civila samhället har god kunskap och verksamhet i MENA sedan många år, bla Diakonia, Svenska Kyrkan, Palestinagrupperna. När det gäller civila samhällets verksamhet på Västbanken och Gaza skriver Sida:

”I avsaknad av en stat och i den nuvarande situationen där PA saknar tillgång till och kontroll över de flesta delar av Västbanken och hela Gazaremsan, fortsätter det civila samhället att spela en avgörande roll och det svenska stödet har varit betydelsefullt inte minst för att leverera tjänster till lokalbefolkningen, men även för att övervaka och främja mänskliga rättigheter. Sidas bedömning är att behovet av stöd till det civila samhället under de kommande åren fortsätter att vara stort, vilket inkluderar delar av det israeliska civila samhället. De senare är för närvarande (januari-februari 2011) utsatta för mycket omfattande politiska påtryckningar av den nuvarande israeliska regeringen och Knesset, bl.a. för att flera israeliska NGO:er arbetar med MR-frågor i Palestina och ofta tar sin utgångspunkt kring hur den

²⁴ <http://www.sida.se/Global/About%20Sida/Budget/Sidas%20budgetunderlag%202012-2014.pdf>. Sid 20.

²⁵ <http://www.sida.se/Global/About%20Sida/Budget/Sidas%20budgetunderlag%202012-2014.pdf>. Sid 20.

israeliska krigsmakten agerar på ockuperat territorium, något som den nuvarande israeliska regeringen är mycket kritisk till att dessa organisationer bevakar.”²⁶

Enligt ovan är Sidas bedömning att ”behovet av stöd till det civila samhället under de kommande åren fortsätter att vara stort, vilket inkluderar delar av det israeliska civila samhället.” Civila samhället i Palestina och i Israel är en grupp aktörer som kan spela en viktig roll för att medverka till att bygga en demokratisk kultur i MENA. Men trovärdigheten i den svenska och den europeiska politiken mot MENA beror i hög grad på om regeringar och civila samhället är beredda att lyssna på den arabiska erfarenheten inklusive erfarenheten hos invånare på Gaza och Västbanken, och att föra seriösa samtal med den israeliska opinionen för fred med Palestina och med de många israeler – både judar, muslimer och kristna – som arbetar för lika rättigheter för judar och palestinier i Israel.

En bestående stabilitet i regionen kan endast byggas om den byggs i samklang med folkens politiska vilja. Och för att detta skall vinna framgång krävs att EU:s relationer med Mellanöstern analyseras och förändras i grunden. Här krävs att EU är nytänkande, att man utreder det tidigare stödet till diktaturerna och att man tar fram en ny bild av Mellanöstern genom seminarier, forskning, resor och utbyten och att man ber arabvärlden om att få in synpunkter.

Detta innebär att studier på alla nivåer bör inledas. Men allt arbete börjar i små steg och därför är varje litet steg mot en ny policy välkommet. Detta innebär att många små ömsesidiga kurser och utbyten för ungdomar och andra i civila samhället bör uppmuntras. Det sker redan flera bra saker som t.ex. ledarskurskurser arrangerade av Svenska Institutet YLVP - Young leaders visitors program. (<http://www.si.se/Svenska/Innehall/Pressnyheter/Nyheter-2012/Nyheter-2012/Young-Leaders-Visitors-Program/>) Ett genomgående drag i dessa utbyten bör vara ömsesidighet. Europa ska inte längre bara berätta för dem hur de skall bygga sina länder, men lyssna på dem för att lära hur man göra för att störta diktatorer.

Ett konkret sätt att stödja demokratiskt samhällsbygge i MENA är att delta i finansiering av skolor för att utbilda blivande driftiga och företagsamma unga (demokratiska) ledare i civila samhället. Ett sådant förslag kommer från STS samarbetspart på Gazaremsan Civitas Institute och deras samarbetspart Maat i Kairo. De vill bygga en Demokratiakademi i Kairo som fått arbetsnamnet: Civitas Academy. En bärande idé är att araber och européer skall lära av varandra, om sina

---

²⁶ ”Bedömningsunderlag för ny samarbetsstrategi med Västbanken/Gaza”, Sid 18, <http://www.regeringen.se/content/1/c6/16/63/15/c0874b53.pdf>

samhällen, om bilder av varandra och om hur man bygger demokratiska samhällen. Syftet är att ungdomar och kvinnor skall lära sig att ta bygga demokratiska och jämlika samhällen via aktiviteter i civila samhället och folkrörelser. Målgruppen är unga och kvinnor som varit aktiva i den arabiska våren, eller delar dess värderingar, och som vill arbeta för att stärka demokratin lokalt, regionalt och nationellt via engagemang i civila samhället och via folkrörelser.

Kyrkornas världsråd har startat ett Ekumeniskt följeslagarprogram på Västbanken.²⁷ Arbetarrörelsen kunde inspireras av detta och starta ett program för fackliga följeslagare eller politiska följeslagare.

10

6. Politiskt samarbete

Sedan flera decennier har politik i Palestina och Israel – öppet eller under ytan - dominerats av konflikten mellan Israel och Palestina. Sedan 1967 har denna konflikt haft sitt mest konkreta uttryck i att Israel ockuperar Västbanken och Gaza. Denna politiska realitet har inneburit en sådan enorm påfrestning på samhället i Palestina att andra ”vanliga” politiska frågor som omfördelning av resurser mellan rika och fattiga, välfärd och skola, jämlikhet mellan män och kvinnor mm satts på undantag eller ignorerats. Vardagen i Palestina har ägnats åt att sörja mördade familjemedlemmar, eller att lokalisera fängslade och torterade familjemedlemmar, eller att överleva. Men i takt med att ockupationen normaliseras kan politiken i Palestina inte undgå att ta hänsyn till en ”normal” inrikespolitisk agenda. I annat fall riskerar politiken att tappa legitimitet. För Fatahs del handlar detta bl.a. om att börja diskutera villkor för en reell omfördelning av resurser mellan rik och fattig inom Palestina. I korthet handlar utmaningen om att föra in en vänster-höger-skala i politiken. I annat fall riskerar Palestina i dag att slitas sönder mellan de sekulära och religiösa krafter.

Fatah på Gaza är kanske mest utsatta. De kämpar med att genomföra en sekulär politik på det territorium som Hamas kontrollerar. Många inom Fatah på Gaza är aktiva muslimer men inte på Hamas vis, och muslimer i Fatah är intresserade av en socialdemokratisk politik som kombinerar religion med krav på en sekulär stat som ger alla samman rättigheter. Att kristna, muslimer och judar – tillsammans - utvecklar dessa förhållningssätt till stat och politik kan vara viktigt inte bara för STS och Fatah just på Gaza, men även för andra samhällen över hela MENA-regionen. Att kombinera aktivt engagemang i sin religion med en politisk analys som

---

²⁷ <http://gammal.skr.org/seappi>

använder höger-vänsterskalans politiska analys är fullt möjligt. Genom den nuvarande politiska utvecklingen lever Gaza i en gränzon mellan Muslimska Brödrskapet och Israel. Svensk socialdemokratisk politik mot Gaza bör söka att förhindra att det redan internt splittrade Fatah ska splittras i en gren med fäste på Västbanken och en gren med fästa på Gaza. Fatah på Västbanken ges ett omfattande stöd från USA och samarbetar med Israel i kampen mot Hamas. För oss som däremot menar att en försoning mellan Fatah och Hamas är önskvärd finns det skäl att tydliggöra denna politiska konflikt och att arbeta för det vi tror på.

Mycket pekar mot att Västbanken och Gaza glider alltmer isär. Det finns uppenbara risker att den politiska kartan från Sykes-Picots fördrag 1916 är i färd med att ritas om, om inte de jure så i vart fall de facto via politisk praxis. Gaza riskerar att glida ifrån sin tillhörighet till den yta som var det brittiska mandatet Palestina. Även Fatah på Gaza och Fatah på Västbanken glider isär. Detta försvagar Palestina och det minskar möjligheten till en rättvis fred i Palestina. Orsaken är att blockaden gör Gaza alltmer isolerat. Det finns därför goda skäl för svenskt bistånd till Gaza och för socialdemokratin att odla kontakten med Fatah på Gaza.

På Gazaremsan står idag i det lilla, de strider som utkämpas i hela MENA-regionen: Israel skall följa internationell rätt, Hamas tar ett allt starkare grepp om samhället och utsätter kvinnor för en hård konservativ press. Fatah på Gaza kämpar för sin politiska överlevnad både gentemot ett bitvis ointresserat och/eller överlägset Fatah på Västbanken, en ointresserad omvärld, och Fatah på Gaza kämpar dessutom mot Hamas. Det vore intressant för STS och kanske även Fatah på Gaza att påbörja diskussioner och utbyte på alla nivåer – nationella ledare, regionala ledare, kvinnor, studenter m fl om religionens roll i samhället. Samtidigt som vi odlar ett konkret samarbete med Fatah bör vi upprätthålla ett kritiskt och levande samtal med Hamas. Folkkrätten sätter gränser för politisk kamp. Därför kritiserar vi både Israel, Hamas och Fatah när de bryter mot folkkrätten och mot mänskliga rättigheter. Men vi menar samtidigt att extremistorganisationer föds och får näring av isolering.

30

3. Medlemsavgift för 2014

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsårsmötet besluta

- 5   2) att från 2014 den del av medlemsavgiften som går till förbundet ändras från dagens 90 kronor per medlem till 100 kronor per medlem.

Skälen för förbundsstyrelsens förslag:

10   Partikongressen har tidigare beslutat om att i årliga steg höja avgiften till partistyrelsen till 100 kronor. Förbundskongresserna och förbundsårsmötet har tidigare i steg höjt medlemsavgiften, och nu har vi nått den nivå som för närvarande gäller för avgift till partistyrelsen.

15   Socialdemokraterna har genom kongressbeslut bestämt att den som är s.k. huvudmedlem i någon sidoorganisations grundorganisation (i vårt fall en grupp) utgår 0 kronor i medlemsavgift till partistyreelse respektive partidistrikt. Det innebär att en medlem i Socialdemokrater för tro och solidaritet ska betala medlemsavgift till gruppen, arbetarekommunen, STS-distriktet och förbundet. Tidigare betalade man avgift till partidistrikt och partistyreelse liksom till distrikt och förbund.